

Стенографски дневникъ

НА

55. заседание

Срѣда, 18 мартъ 1942 г.

(Открито въ 17 ч. 10 м.)

Председателствувалъ подпредседателътъ Никола Захариевъ. Секретари: Атанасъ Цвѣтковъ и Георги Михайловъ.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Говорили: Дичо Тодоровъ	1140
Отпуски	1137	А. Стояновъ	1141
Предложения	1137	Д-ръ Б. Ковачевски	1142
Законопроекти	1137	4. За дървоснабдяването (Първо четене)	1143
По дневния редъ:		Говорилъ: Е. Клянтевъ	1146
Законопроекти: 1. За закриване на изравнителната смѣтка „Кожи, тлъстини, кръвъ и др.“, открита при Софийския клонъ на Българската земеделска и кооперативна банка, и за внасяне на сумитъ въ приходъ на държавното съкровище (Първо четене)	1137	5. За измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопътната мрежа и пристанищата (Първо четене)	1149
2. За допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти за 1942 бюджетна година въ размѣръ на 3.100.000 л. (Първо четене)	1138	Говорили: С. Стателовъ	1150
3. За отпускане народни пенсии на заслужили лица (Първо и второ четене)	1139, 1142	И. Петровъ	1150
		Г. Кендеровъ	1152
		П. Михалевъ	1152
		Д. Деяновъ	1153
		Инж.-арх. И. Гърковъ	1154
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1154

Председателствувашъ Никола Захариевъ: (Звъни) Пристъпватъ необходимото число народни представители. Откривамъ заседанието.

(Отсъствуватъ народнитѣ представители: Георги Рашковъ, Георги Чалбуровъ, Георги Миковъ, д-ръ Георги Рафанловъ, Димитъръ Сараджовъ, Димитъръ Киревъ, Дочо Христовъ, Дѣлчо Тодоровъ, Екимъ Екимовъ, Запрянь Клявковъ, Иванъ Райчевъ, Киро Арнаудовъ, Маринъ Тюнджиевъ, Матю Ивановъ, Найдень Андреевъ, Панайотъ Станковъ, Петъръ Марковъ, Петъръ Савовъ, Светославъ Славовъ и Славейко Василевъ)

Има да ви направя следнитѣ съобщения. Председателството е разрешило отпускъ на следнитѣ г-да народни представители:

- Стефанъ Багриловъ — 2 дена;
- Светославъ Павловъ — 1 день;
- Арх. Петъръ Дограматжиевъ — 1 день;
- Петъръ Марковъ — 4 дни;
- Никола Логофетовъ — 1 день;
- Найдень Райновъ — 1 день;
- Георги Шишковъ — 2 дена;
- Гаврилъ Ленковъ — 2 дена;
- Василъ Цвѣтковъ — 1 день;
- Василъ Велчевъ — 1 день, и
- Борисъ Поповъ — 1 день.

Народниятъ представителъ г-нъ Дончо Узуновъ иска единъ день отпускъ. Ползувалъ се е съ повече отъ 20 дни отпускъ. Следва да му разреши Народното събрание. Които сж съгласни да се разреши на народния представителъ г-нъ Дончо Узуновъ единъ день отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Постѣпили сж:

Отъ Министерството на финанситѣ — предложение за продължаване сроковетѣ по нѣкои временно-вносни декларации.

Отъ сѣщото министерство — предложение за разрешаване допускането на наша територия на 16.000 глави овце, 200 глави коне и пр. за презимуване въ Щипска,

Велешка, Кавадарска и Гевгелийска околии, принадлежащи на скотовѣдци-каракачани.

Отъ Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството — законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за автомобилнитѣ съобщения.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за разрешаване на Института за обществено осигуряване да възложи на Дирекцията за електрификация на Северна България постройката на електропроизводителна централа край мина „Черно-море“ — Бургаско, и далекопроводи 110.000 волта, които Дирекцията за електрификация на Северна България да използва като наемателка.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за приемачитѣ-строители.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за държавното областно електроснабдително предприятие „Вѣча“. Минаваме на дневния редъ. Точка първа:

Първо четене на законопроекта за закриване изравнителната смѣтка „Кожи, тлъстини, кръвъ и др.“ при Софийския клонъ на Българската земеделска и кооперативна банка и за внасяне на сумитъ въ приходъ на държавното съкровище.

Които г-да народни представители приематъ да се прочетатъ само мотивитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете мотивитѣ.

Докладчикъ Димитъръ Марчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за закриването на изравнителната смѣтка „Кожи, тлъстини, кръвъ и др.“, открита при Софийския клонъ на Българската земеделска и кооперативна банка, и за внасяне на сумитъ въ приходъ на държавното съкровище.

Г-да народни представители! На Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти, Санитарно-ветеринаренъ отдѣлъ, е възложено да организира добива, съхранението, преработването и разпредѣлението на кланичитѣ продукти.

През 1941 г. службата е организирана добива, съхранението, предварителната обработка и разпределянето на кланичните продукти — кожи, тлъстини, кръв и други, за кръгло 400.000.000 л. През настоящата година е предвидено да се съберат и разпределят такива продукти за около 800.000.000 л.

За изпълнение на възложените задачи е необходимо, обаче, да се създаде по-подходяща организация, каквато настоящият закон предвижда.

Моля ви, г-да народни представители, да одобрите и гласувате предложението законопроект.

Гр София, март 1942 г.

Министър: Д. Кушев

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за закриването на изравнителната смятка „Кожи, тлъстини, кръв и др.“, открита при Софийския клон на Българската земеделска и кооперативна банка, и за внасянето на сумитъ въ приходъ на държавното съкровище.

Чл. 1. Изравнителната смятка „Кожи, тлъстини, кръв и др.“, открита при Софийския клон на Българската земеделска и кооперативна банка, основана съ наредбата за уреждане добива, преработването и търговията съ кожи съ дребенъ рогатъ добитъкъ и свине („Държавенъ вестник“, брой 226, отъ 7 октомврий 1940 г., и 79, отъ 10 априлъ 1941 г.) се закрива, като сумитъ по нея се внасятъ въ приходъ на държавното съкровище.

Чл. 2. Службата за контрола на кожата при клоновия съюз на кожаро-кожухарската индустрия се закрива, като вмѣсто нея се създава при Министерството на земеделието и държавните имоти, санитарно-ветеринаренъ отдѣлъ, друга служба, подъ наименование „Отдѣление за технически животински продукти“.

Чл. 3. Отдѣлението има следните задачи:

а) правилния добивъ, манипулиране, съхранение и разпредѣление на индустриалните животински продукти — кожи, технически мазнини, кръв, кости, рога и други кланични отпадъци;

б) търговско-качественъ контролъ върху индустриалните кланични продукти — кожи, технически мазнини, кости, кръв, рога и други отпадъци;

в) контролъ върху употребявани материали, препарати и други, нуждни при преработването на кожата и другите кланични отпадъци;

г) борба съ вредителите по кожата и установяване загубите при разваляне.

Чл. 4. Приходите на службата сж:

а) 10% отъ всички приходи (манипулационни и контролни такси) по бюджетите на общинските предприятия „Кожи, тлъстини, кръв и др.“ и 10% отъ всички приходи (контролни такси) отъ частните склад ве за кожи;

б) ежегодна вноска отъ клоновия съюз на кожаро-кожухарската индустрия въ размѣръ на 5% отъ общата сума на приходния бюджетъ на сщия, която вноска се внася ежегодно въ едномесеченъ срокъ следъ влизането въ сила на бюджета на съюза;

в) глоби, лихви и други.

Чл. 5. Учредените съ наредбата за уреждане добива, преработването и търговията съ кожи отъ дребенъ рогатъ добитъкъ и свине общински смятки („Държавенъ вестник“, брой 226, отъ 7 октомврий 1940 г.) се управляватъ за всѣка община съ специаленъ бюджетъ, който се приема отъ засилената общинска управа и се одобрява отъ министра на земеделието и държавните имоти или отъ упълномощено отъ него длъжностно лице при санитарно-ветеринарния отдѣлъ.

Годишните приходоразходни отчети по смятките се представятъ предъ съответната областна смятна палата, съгласно чл. 82 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Въ общини, въ които общинската ветеринарна служба е обособена въ общинско предприятие, смятката се предвижда въ отдѣлна глава по бюджета на предприятието.

Чл. 6. На държавните и частни или юридически лица, които не внасятъ редовно установените съ настоящия законъ приходи за държавата, се налага глоба отъ 500 до 5.000 л. и лихва 1% месечно върху невнесената сума до деня на внасянето ѝ.

Ако сумата, лихвата и глобата не бждатъ внесени доброволно въ 15-дневенъ срокъ отъ влизането въ сила на постановлението, сжщитѣ се събиратъ по реда за събиране прѣжитѣ данъци.

Чл. 7. По бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти се предвиждатъ разходи: за помощи на общини, които строятъ, поддържатъ или обзаеждатъ

общински предприятия за кланични и животински продукти за технически цели; за подпомагане на общини, които сж реализирали загуби отъ такива предприятия; за отпечатване и набавяне формуляри, книги, образци и други канцеларски материали; за набавяне материали, уреди, апарати и други срдства за лабораторно изследване на животински продукти и за необходимия при отдѣлението ветеринарно-лѣкарски и други персоналъ.

Чл. 8. За всички нарушения на настоящия законъ и правилника му и издадените въз основа на сжщитѣ разпореждания, нарушителите се наказватъ съ глоба отъ 500 до 5.000 л. Нарушението се констатира съ актъ отъ длъжностните ветеринарни лѣкари. Наказателното постановление се издава отъ съответния околийски ветеринаренъ лѣкаръ.

Наказателните постановления до 1.000 л. се обжалватъ въ 10-дневенъ срокъ предъ началника на областната ветеринарна служба, а отъ 1.001 до 5.000 л. въ 14-дневенъ срокъ предъ началника на санитарно-ветеринарния отдѣлъ при Министерството на земеделието и държавните имоти. Решенията по обжалваните постановления сж окончателни и се съобщаватъ на тжителя, чрезъ съответния длъжностенъ ветеринаренъ лѣкаръ.

Чл. 9. За приложението на настоящия законъ се издава специаленъ правилникъ.

Отмѣняватъ се всички закони, правилници, наредби, които противоречатъ на настоящия законъ.)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за закриване на изравнителната смятка „Кожи, тлъстини, кръв и др.“ при Софийския клон на Българската земеделска и кооперативна банка и за внасяне на сумитъ въ приходъ на държавното съкровище, моля, да вдигнатъ рѣка. Миозинство, Събранието приема.

Точка втора отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1942 бюджетна година въ размѣръ на 3.100.000 л.

Които г-да народни представители приематъ да се прочетатъ само мотивите, моля, вдигнатъ рѣка. Миозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете мотивите.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1942 бюджетна година въ размѣръ 3.100.000 л.

Г-да народни представители! Въ връзка съ приложението на закона за закриване на изравнителната смятка „Кожи, тлъстини, кръв и др.“, открита при Софийския клонъ на Българската земеделска и кооперативна банка, и внасяне сумитъ въ приходъ на държавното съкровище, моля ви да гласувате представения законопроектъ за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1942 бюджетна година въ размѣръ на 3.100.000 л.

Предвидено е сжщо кредитъ за новия институтъ за производство на серуми и ваксини въ с. Връбница, Софийско, който е учреденъ съ новия законъ за земеделско-стопанските, ветеринарно-медицинските и горско-стопанските опитни, изследователски и контролни учреждения при Министерството на земеделието и държавните имоти („Държавенъ вестник“, брой 34, отъ 16 февруарий 1942 г.) и който трѣбва да започне незабавно работа, предвидъ невъзможността да се доставятъ серуми и ваксини отъ странство и съ огледъ увеличените нужди.

Горното като ви излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложенияя за целта законопроектъ.

Гр. София, мартъ 1942 г.

Министъръ на финансите: Д. Божиловъ.

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1942 бюджетна година въ размѣръ на 3.100.000 л.

Чл. 1. Разрешава се допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1942 бюджетна година въ размѣръ

на 3.100.000 л., съ която сума се усилват следните кредити отъ сжция бюджетъ, а именно:

- по § 1 — съгласно съ приложената обя- снителна таблица, съ 765.000 л.
- по § 2 — пжтни и дневни пари 120.000 л.
- по § 11 — отпечатване книги, формуляри, разни образци и други 200.000 л.
- по § 26 — запазенъ фондъ 15.000 л.
- по § 94 — нова буква: в) помощи на об- щини, които строятъ, поддържатъ или оба- веждатъ общински предприятия за кланични животински продукти за технически цели; подпомагане на общини, които сж реализи- рали загуби отъ такива предприятия 1.500.000 л.
- г) набавяне материали, уреди, апарати и други срѣдства за лабораторни изследвания; борба съ вредителитъ по кожата и обезще- тение за развалени кожи и помощни мате- риали, когато развалянето не е станало по вина на длъжностнитъ лица, и уреди за подо- брение добиването на кожата — 500.000 л.

Всичко 3.100.000 л.

Чл. 2. Разходитъ по този допълнителенъ бюджетенъ кредитъ ще се покритъ отъ следнитъ приходи, които да се отнесатъ по новъ приходенъ параграфъ 111-а, подъ наименование:

- 1. Наличнитъ суми въ изравнителната смѣтка „Кожн, тлъстни, кръвъ и др.“, от- крита при Софийския клонъ на Българската земеделска и кооперативна банка 735.800 л.
- 2. 10% отъ всички приходи (манипулацион- ни и контролни такси) по бюджетитъ на об- щинскитъ предприятия „Кожн, тлъстни, кръвъ и др.“ и 10% отъ всички приходи (контрол- ни такси) на частнитъ складове за кожи 2.004.200 л.
- 3. 5% вноса отъ общата сума на при- ходния бюджетъ на клоновия съюзъ на ко- жаро-кожухарската индустрия 360.000 л.

Всичко 3.100.000 л.

Обяснителна таблица за личния съставъ.

Параграфъ	Брой на служ. 1941 г.	Брой на служ. 1942 г.	Наименование на службитъ и длъжноститъ	Месечна заплата едному	Годишна заплата едному	Искать се кредити за 8-9 месеца
1			Отдѣление за технически жи- вотински продукти (за 9 месеца).			
	1		Началникъ отдѣление	7.050	84.600	63.450
	2		Главни инспектори	6.590	79.080	118.620
	1		Книжоводителъ	2.180	26.160	19.620
	4		Всичко			201.690
			Институтъ за производство на серуми и ваксини въ село Връбница (за 8 месеца).			
	1		Директоръ — ветеринаренъ лѣкаръ специалистъ	6.590	79.080	52.720
	1		Началникъ на ваксипро- изводствения отдѣлъ ве- теринаренъ лѣкаръ спе- циалистъ	5.330	63.960	42.640
	1		Ветеринаренъ лѣкаръ спе- циалистъ	4.140	49.680	33.120
	2		Контрольори по отчетността	(3.580	42.960	66.240
				4.140	49.680	
	2		Бюджетоконтролни книго- водители	(2.180	26.160	50.400
				3.150	37.800	
	1		Секретаръ, той и счетоводителъ-касиеръ	2.100	25.200	16.800
	1		Писаръ-машинписецъ	1.730	24.240	13.840
	1		Фуражиръ-градинарь	2.020	24.240	16.160
	3		Лаборанти	1.730	20.760	41.520
	1		Препараторъ за хранителна срѣда	2.180	26.160	17.440
	1		Огварь	1.380	16.560	11.040
	3		Лаборанти прислужници	1.380	16.560	33.120
	5		Коняри-прислужници за гле- дане на животнитъ	1.380	16.560	55.200
	23		Всичко			461.280
	27		Всичко за заплати			662.970

За повишение и за изплащане помощитъ на уволненитъ по болестъ и по закриване на длъжностъ служителн — членове 70 и 71 отъ закона за държавнитъ служителн 25.800 л.

За увеличенитъ основни месечни заплати, съгласно чл. 5 отъ закона за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година 8.900 л.

Всичко 697.670 л.

12 1/2% за Пенсионния фондъ 87.209 л.

Всичко 784.879 л.

Намаление съгласно членове 5 и 6 отъ за- кона за бюджета на държавата за 1935 бю- джетна година 19.879 л.

А всичко за заплати на личния съставъ по настоящия бюджетъ, по § 1 765.000 л.

Общо повторение по бюджета

За основни заплати 662.970 л.

За повишение поради изслужени години 25.800 л.

За увеличение на основнитъ заплати по чл. 5 отъ закона за бюджета за 1940 го- дина и пр. 8.900 л.

Всичко 697.670 л.

Намаление по членове 5 и 6 отъ закона за бюджета за 1935 бюджетна година 19.879 л.

Всичко 677.791 л.

За Пенсионния фондъ 87.209 л.

Всичко за личния съставъ споредъ обя- снителната таблица 765.000 л.

За веществени и други разходи 2.335.000 л.

А всичко по бюджета 3.100.000 л.

Отъ които:

а) за редовни разходи 3.100.000 л.

б) за извънредни разходи — л.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които прие- матъ на първо четене законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земедѣлието и държавнитъ имоти за 1942 бюджетна го- дина въ размѣръ на 3.100.000 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието, приема.

Точка трета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за отпускане народни пенсии на заслужили лица.

Които г-да народни представители приематъ да се про- четатъ само мотивитъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозин- ство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете мотивитъ.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за отпускане народни пенсии на за- служили лица.

Г-да народни представители! Моля ви да разгледате и гласувате представения законопроектъ, съ който се пред- вижда да бѣдатъ отпустнати народни пенсии на следнитъ заслужили лица:

1. На графъ Асенъ Хартенау, синъ на бившия князь Александъръ Батембергъ — 10.000 германски марки го- дишно.
2. На Екатерина Стоянь Омарчевска, съпруга на бив- шия министъръ на Народното просвѣщение Стоянь Омар- чевски — 3.000 л. месечно.
3. На Вѣра Г. Данаилова, съпруга на бившия мини- стъръ и общественикъ Георги Данаиловъ — 3.000 л. месечно.
4. На Вѣра Янкова Сакъзова, съпруга на бившия мини- стъръ и общественикъ Янко Сакъзовъ — 2.000 л. ме- сечно. Покойниятъ Янко Сакъзовъ приживе получаваше народна пенсия въ размѣръ 3.000 л. месечно.
5. На Костадинъ Теневъ Бозвелиевъ, отъ гр. Казан- лѣкъ, 80-годишенъ, за обществена дейность — 2.500 л. месечно.

6. На д-ръ Тодоръ Ст. Бъчваровъ, лѣкаръ, за неговата обществена дейностъ като дългогодишенъ председателъ на културното общество въ гр. Добричъ — 2.500 л. месечно.

7. На инженеръ Симеонъ Зографовъ, за неговата обществена дейностъ като председателъ на същото общество следъ д-ръ Бъчваровъ — 2.000 л. месечно.

8. На Габриела Г. Маркова, съпруга на покойния адвокатъ Марковъ, възпитателъ на Н. В. Царя, единъ отъ основателитѣ и дългогодишенъ председателъ на Добруджанската организация — 2.000 л. месечно.

9. На графъ Николай Н. Игнатиевъ, 70-годишенъ, за заслугитѣ на неговия баща Графъ Игнатиевъ — 3.000 л. месечно.

10. На Любомиръ Бобевски, писателъ, авторъ на много маршове, за неговата родолюбива дейностъ — 3.000 л. месечно.

11. На Лидия Сергеевна Мосолова, съпруга на генералъ Мосоловъ, адютантъ на князь Александъръ Батембергъ и пръвъ кметъ на София — 2.000 л. месечно. Съпругътъ ѝ е получавалъ пособие.

12. На Мария Г. Милкова, създателка на професионалното образование въ България, за заслугитѣ ѝ въ тази областъ — 1.500 л. месечно.

13. На Стоянка Волова, гр. Шуменъ, сестрина дъщеря на Панайотъ Воловъ, за поддържане на дома-паметникъ — 800 л. месечно.

14. На 62 съпруги, деца или родители на загинали лица. Гр. София, мартъ 1942 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ.“

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за отпускане народни пенсии на заслужили лица.

Чл. 1. Отпускатъ се народни пенсии на следнитѣ заслужили лица:

1. На графъ Асенъ Хартенау, въ размѣръ на 10.000 германски марки годишно.

2. На Екатерина Стоянь Омарчевска, гр. София — 3.000 л. месечно.

3. На Вѣра Г. Данаилова, гр. София — 3.000 л. месечно.

4. На Вѣра Янкова Сакъзова, гр. София — 2.000 л. месечно.

5. На Костадинъ Теневъ Бозвелиевъ, гр. Казанлъкъ — 2.500 л. месечно.

6. На д-ръ Тодоръ Ст. Бъчваровъ, гр. Добричъ — 2.500 л. месечно.

7. На Симеонъ Зографовъ, гр. Добричъ — 2.000 л. месечно.

8. На Габриела М. Маркова, гр. София — 2.000 л. месечно.

9. На графъ Николай Н. Игнатиевъ, гр. София — 3.000 л. месечно.

10. На Любомиръ Бобевски, гр. София — 3.000 л. месечно.

11. На Лидия Сергеевна Мосолова, гр. София — 2.000 л. месечно.

12. На Мария Г. Милкова, гр. София — 1.500 л. месечно.

13. На Стоянка Волова, гр. Шуменъ — 800 л. месечно.

Чл. 2. Отпускатъ се народни пенсии, въ размѣръ по 1.000 л. месечно, на следнитѣ лица:

1. Велика Иванова Катранджиева, Милка Д. Симеонова, Мита Иванова Христова, Мария Кънчева Иванова, Мария Хр. Димова, Мария Ив. Опълчанова, Райна Ив. Дончева, Радка Андонова Димитрова, София Василева Христова, Станка Тодорова Василева, Стефана Ив. Дюлгерова, Тодора Г. Миткова, Тодора Евтимъ Катранджиева, Яна Йорданова Станева, Яна Павлова Георгиева, Желѣзка С. Стоянова, Желѣза Илиева Желева, всички отъ гр. Добричъ.

2. Танаска Радева Нанкова, отъ гр. Тулча.

3. Петра Георгиева Попова, Иванка Станкова Енева, Иванка Тодорова Каленова, Кирана Русева Чакърова, Мита Петрова Дякова, Гина Цанева Чолакова, Гина Кръстева Чакърова, Гергина Николаева Чолакова, Ненка Пенчева Маринова, Стоянка Стефанова Йовчева, Друма Ненцова Петкова, Неда Николаева Недева, Гина Тодорова Балканджиева, Марина Тодорова Станчева, Йова Йорданова Атанасова, Гана Тодорова Йорданова, Йордана Асенцова Иванова, Тодора Дескова Стефанова, Мария Маринова Лазарова, всички отъ с. Бѣлица, Тутраканско.

4. Пена Димитрова Маврова, Васила Петкова Георгиева, Куна Велева Георгиева, Велика Пен. Великова, Тодора Долева Стойчева, Добринка Йорданова Димитрова, Мария Стоянова, Влади Стояновъ Владевъ, Райчо Еневъ Димитровъ, Георги Петковъ Родевъ, Стоянь Ст. Мирчевъ, Иванъ Нейковъ Петковъ, Дафина Илиева Стоянова, Дена Мирчева Мирчева, Георги Атанасовъ, Дяко Николовъ Добревъ, Ангелина Маринова, Стоянь Великовъ Тодоровъ, Русанъ Димовъ Атанасовъ, Ангелъ Тодоровъ Трънчевъ, Николина Димитрова Василева, всички отъ с. Старо-село, Тутраканско.

5. Ивана Генова Николова, Мария Господинова Аврамова, Стефана Пенчева Христова, Костадина Ангелова, Иванова, тритѣ отъ с. Сърсанларъ — Тутраканско, а последната отъ с. Равно, Кубратско.)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Дичо Тодоровъ.

Дичо Тодоровъ: (Отъ трибунта) Г-да народни представители! Като вземамъ думата по законопроекта за отпускане народни пенсии на заслужили лица, да не се помисли, че вземамъ думата, за да се обявя противъ този законопроектъ. Напротивъ, още отъ самото начало трѣбва да декларирамъ предъ всички ви, че ще гласувамъ за този законопроектъ, защото той е една признателностъ къмъ всички онѣзи заслужили българи, които виждаме изброени въ законопроекта.

Азъ не мога да се впускамъ въ подробна критика на законопроекта по отношение на лицата, които ще получаватъ пенсия, защото не познавамъ всички. Обаче онѣзи, които познавамъ, виждамъ, че сж наистина заслужили хора, иматъ задъ гърба си дълга обществена и политическа дейностъ, нѣкои отъ тѣхъ сж посветили живота си въ служба на отечеството, и Министерскиятъ съветъ правилно е решилъ да се възнаградятъ самитѣ тѣ или наследниците имъ съ народна пенсия. По-нататкъ виждамъ въ списъка, че се даватъ народни пенсии на лица, които сж пострадали по време на борбитѣ за обединението на българската държава. Такива имена сж изброени предимно отъ гр. Добричъ и други населени мѣста на Добруджа. Първитѣ отъ тѣхъ сж станали жертва по време на европейската война, а нѣкои отъ тѣхъ непосредствено по време на подписване на спогодбата въ Крайова за присъединяването на Южна Добруджа къмъ България.

Като казвамъ тѣзи думи като вводни, азъ ще искамъ да спра вниманието ви на единъ конкретенъ фактъ, който се отнася до едно лице отъ Добруджа, именно по времето, когато се подписваше спогодбата въ Крайова.

Презъ есенъта на 1941 г. полюбопитствувахъ да мина презъ нѣкои мѣста въ Добруджа. При тази обиколка азъ отидѣхъ повече време и се застояхъ въ с. Сърсанларъ, Тутраканска околия. Стояхъ три-четири дни тамъ, влѣзохъ въ контактъ съ мѣстното население и покрай другитѣ въпроси, които ме интересуваха, менъ ми бѣ обърнато вниманието върху единъ много интересенъ фактъ, който трѣбва да се отбележи и за който трѣбва да се заинтересува не само Народното събрание, но и Министерскиятъ съветъ.

Добруджа не е съкровище само на материални блага, г-да народни представители. Тамъ азъ можахъ да констатирамъ, че Добруджа е съкровище и на здравъ български духъ. Отъ това село е една героиня, за която ще кажа нѣколко думи. Тази добруджанка съ своя героизъмъ и готовностъ за саможертва конкурира на Панагюрската Райна Княгиня, която по време на освободението на България, презъ трупа на баша си, е поела знамето на свободата. Каточели providението е поискало сж името име Райна да носи и тази добруджанка. И азъ съ право я назовавамъ Добруджанската Райна Княгиня.

Преди да се спра подробно на този фактъ, ще обърна вниманието ви на това, че не искамъ думитѣ, които ще кажа, да се смѣнатъ като упрекъ за нашата северна съседка, защото политиката, която води една държава, никога не стива дотамъ, за да се смѣва съ приомитѣ на жестокости, които сж проявени по отношение на тази жена отъ единъ чиновникъ, отъ единъ джандаръ на тази държава. Обръщайки ми вниманието, заедно съ учителската колегия въ селото, отидохме при тази жена, за да я разпитаме какво е пострадала, какво е изпатила по време на борбитѣ за освобождение на Добруджа. Понеже бѣше стѣснително за самата жена да ми посочи самитѣ доказателства за тази жестокостъ, тя отчасти само показъ мѣстата по тѣлото си — имаше белези — които говорѣха достатъчно, че тя е била подложена на доста големи жестокости. И когато чета списъка на лицата, които ще получатъ народни пенсии въ Добруджа, за голѣмо

Съжаление, аз не виждам името ѝ поместено в този списък. Мжките, които тя е преживяла, сж доказателство, че тя е една героиня на нашето време. Тези мжките достатъчно красноречиви, за да се създаде у нас убеждението, че ние тръбва да се заинтересуваме и да възнаградим тази жена още приживе. Да не чакаме след смъртта ѝ историята да отбележи този факт, а докато е жива, докато е време, да я възнаградим, за да се похвалява и да получи удовлетворение, което е повече морално удовлетворение, отколкото материално, като бъде включена в този списък. Жалко е, г-да народни представители, че всичко това, което е понесла тя, не е освидетелствано от медицински власти. Никой не се е заинтересувал за тази жена. Минали сж само военни власти, които сж констатирали това в един протокол, който се намира в движението в Военното министерство. Тази жена в своята скромност е отишла дотам, че, когато е била поканена, е поискала обезщетение от 20.000 л. за всичко това, което е понесла. Нашето Военно министерство вижда, че това е минимално, и връща заявлението с надпис да се предяви по-голям претенция от предявителката. Предявява се ново искане от нейния съпруг в размер на 160.000 л. Военното министерство не одобрява и тази сума и повторно връща преписката. За последен път е отбелязана новата претенция на тия хора в размер на 700.000 л. Но от всичко това, г-да народни представители, аз вадя заключението, че това нѣма да бъде една сума, която в края на краищата ще получи тази изстрадала жена, а ще бъде една компенсация срещу обезщетение, което ще се даде на румънския свещеник, който е бил в сжщото село по времето, когато се е подписвала спогодбата в Крайова. Този свещеник се е върнал в селото да си урежда смѣтките и е възвѣл в пререкания с селяните и нѣкой селянин му ударил плѣсница. Срещу тази плѣсница свещеникът е искал да бъде обезщетен с сумата 500.000 л. Аз смѣтам, че Военното министерство тъкмо чрез тази компенсация възнабрява да ликвидира въпроса или, както е казано, да бъдем в квит с румънския свещеник. Щом като румънският свещеник предявява иск за 500.000 л. за една плѣсница, какво тръбва да бъде възнаграждението за тази жена, която е страдала толкова много? Тя е била изправена пред румънския военен съд, до подписването на спогодбата в Крайова, а след подписването на Крайовската спогодба е била освободена, обаче е била оставена на лѣчение в Букурещката болница и след като е оздравѣла окончателно, се е върнала в родното си село.

Спирайки вниманието ви върху този факт, аз моля, когато на нова смѣтка министърът на финансите ще внесе новия законопроект за пенсията на такива заслужили лица, да се вмъкне в списъка и тази жена. Не настоявам за друго, което е невъзможно. Научих, че в днешното заседание на парламентарното болшинство е взето решение по принцип да мине този законопроект на първо и второ четене. Не остава нищо друго, освен този случай да се има предвид и при второ вънесане в Народното събрание на законопроект сж списък на пострадали заслужили лица да се вмъкне в списъка и въпросната добруджанска героиня.

Завършвайки, аз още веднаж декларирам, че ще гласувам за този законопроект, защото това е едно начало, което говори, че всички заслужили лица в България, които сж допринесли за обединението на българския народ, ще бъдат удовлетворени, ако не с пенсия, поне с други материални блага. В селата може да им се отпусчат и ниви, да бъдат оземлявани такива хора. Даже за тѣх ще бъде по-добре, вмѣсто пенсия, да им се даде възможност да влатат труда си върху плодородната майка-земя, за да изкарват своето препитание, да гарантират своите старини и да почувствуват, че, след като сж дали всичко за отечеството, сж получили материално и морално удовлетворение.

Председателстващ Никола Захариев: Има думата г-н д-ръ Божко Ковачевски. — Отказва се.

Има думата г-н Иван п. Константинов. — Отказва се. Има думата г-н Ангел Стоянов.

Ангел Стоянов: (От трибуната) Г-да народни представители! Почитай заслужилите хора на нацията — ето първата от 10-те заповѣди на Хитлеровия кодекс на националсоциалистическата партия. Изразът на тази почит е белег за културата и за цивилизацията, е залогът за напредъка и за щастливия бѣднини на един народ. Иначе ние ще пресушим извора на възвишеното, на вдъхновението, на готовността за саможертва

пред олтара на отечеството. Да се отплатим на заслужилите и да дадем примѣр за наизидание на поколѣнията — ето кое е продиктувало вънесането на законопроекта, който ние сега разглеждаме.

Искам да изпълня една повеля на Добруджа и да кажа, че отпускането помощ на един от писателите е действително заслужена почит. Без да се спирам на неговите дарования и творения, които се знаят от всички, смѣтам, че изпълнявам един нравствен дълг, като от това мѣсто защита отпускането народна пенсия на автора на марша „О, Добруджански край“, на марша „Съюзници разбойници“ и на много други бойни маршове, които се пѣят от войскове части и хорове. Безспорно е, че ние имаме много по-даровити писатели, славата на които е далеч прехвърлила границите на нашето отечество. Тѣхните творения сж преведени на много чужди езици. Тѣ прославиха родината и ще обезсмъртят, безспорно, себе си. Не смѣя да споменавам имена, за да не би да оскърбя нѣкой от тѣх, ако пропусна да го кажа. Но, г-да народни представители, ако нѣкой от тия писатели и поети не сж още отличени с народна пенсия, то сигурно е, защото един сж още млад, други, защото не сж в материална оскѣдница. Ала държавата нѣма да ги забрави. Когато дотрѣбва, тя ще изпълни своя дълг спрямо всички тѣх, чрез творенията на които ние се редим с културните държави. Защо ще сръзваме въпроса за народната пенсия на белязания поет с тия на други, достоинства и дарованията на които сж всеобщо признати? Нѣкой казват, че ако не бѣха композиторите Кръстев и Скордев, стихотворенията на Бобевски щѣха да си останат в забвение. Не сподѣлям тази мисъл, г-да народни представители. Но защо да говорим сж предположения, които не се сбдѣнаха? Не е ли разумно да заявим, че поет и композитор щастливо сж се допълнили един друг и сж дали на България нѣколко марша, които ни прославиха? Г-да народни представители! Подъ звучит на „Шуми Марица“ и „О, Добруджански край“ сж марширували и сж летѣли от победа към победа славните наши войскари през свѣтовната война, когато сж орѣжие и сж кръвта си чертаеха границите на обединена и велика България. Подъ звучит на този марш и неговия текст, когато през 1940 г. българската войска завзе Добруджа, тя гордо шествуваше из плодородната равнина. Текстът и мелодията на марша сж трогвали до умиление и сълзи и освободени, и освободители. Г-да народни представители! Та ние и тук, в свободното отечество, не пѣхеме ли тази пѣсень, не поддържахме ли с нея духа, горд и висок, не поддържахме ли и чрез нея култа към Добруджа?

Г-да народни представители! През време на робството този марш се е пѣл от нашите поробени братя в Добруджа, скрити от погледа на властта. Текстът му е вдъхновявал, е укривявал борците. Той на всички е вдъхвал вѣра, упование и надежда, че

„Съ орѣжие и свѣтлина,
ний твойта бѣднина,
ковеме всѣки часъ,
хранѣ надежда въ насъ.“

И надеждата, г-да народни представители, се изпълни. Добруджа стана наша,

„тъй както и преди!“

След всичко казано, аз ще гласувам и моля вас, и вие да гласувате народна пенсия на отбелязания въ законопроекта поет.

Изпълнявам един морален дълг, като изказвам на вносителя на законопроекта — г-н министърът на финансите, а чрез него и на цѣлото правителство — благодарност и похвала, задето се възнаграждават сж народна признателност и пенсия съпругата на един още виден добруджански деятел. Този акт на правителството, който, безспорно, ще намѣри вашето единодушно одобрение, ще бъде оценен по достоинство от населението на Добруджа и вѣрвайте, че отзвукът му ще бъде твърде назидателен.

Г-да народни представители! През време на робството добруджанското население и неговата емиграция излъчиха из своите недра достойни борци за народни правдини и свободи, дѣлата на които ще красят страниците на историята на добруджанското освободително движение. По пътя на легалната борба и на политическата интервенция, но всѣкога считайки се сж балканското и международно положение на България, тѣ, дейците и вдъхновявани от безпримѣрната и високородолюбива дейност на великаните от Възраждането, отстояваха

народностните интереси на поробеното население, бранѝха българската чест и българското име, българската принадлежност на Добруджа и ратуваха съ възторгъ и себепризнание за граждански и политически права и свободи на народа, за освобождението на Добруджа, за приобщението ѝ към майката-отечество. За всѝко насилие и неправда, извършени надъ това население, дейците чрезъ петиции, чрезъ изложения, чрезъ вестници и брошури биеха тревога по цѝлия свѝтъ, призоваваха обществена съвѝсть, отнасяха се до всички международни институции за защита, а отъ правителствата искаха интервенция, искаха анкети, искаха да се спре походътъ срещу българщината, да се възстанови най-сетне въ тоя кѝтъ на Балканитѝ, въ тази свещена българска земя, мирътъ, редътъ, спокойствието, правдата и свободата.

Г-да народни представители! Чрезъ перо, слово и чрезъ дѣло, чрезъ училища, читалища, театри и културни общества, дейците поддържаха въ Добруджа презъ четвъртъкъ въкъ бодъръ духа, високо националното съзнание, силна вѝрата въ това население, че правдата ще възтържествува, че Добруджа ще бѣде свободна. Борбата бѣ тежка, но славна, възторгътъ, вдѣхновената любовъ къмъ светото народно дѣло бѣха неизразимо голѣми, и усилията се увѣчаха съ успѣхъ.

Вѣрпѝки всички насилия, тероръ и убийства, населението на Добруджа, г-да народни представители, ентузиазирано и защитавано отъ своитѝ дейци, стоя закрепостено тамъ къмъ земята на своитѝ предци и не позволи на поробителя да измѣни националния обликъ на областта. При освобождението ние заварихме това население тамъ съ по-коравъ български духъ, намѣрихме тамъ по-здрави българи, отколкото бѣхме ги оставили. На тия скромни труженци, на тѣхнитѝ борчески усилия, на тѣхната вдѣхновена борба за родъ и родина ние, г-да народни представители, дължимъ покрай другото една добруджанска литература за нашитѝ исторически, географски, етнографски и народностни права надъ Добруджа, която литература заслужава нашата администрация. Участието пъкъ на нѣкои отъ добруджанскитѝ дейци въ международни конгреси, кѣдето сѣ издигали гласъ въ защита на правното дѣло на поробенитѝ българи, бѣ цененъ приносъ къмъ усилията на българската държава и на българския народъ за освобождението на скѝпи и свиднѝ български земи.

Нѣма да бѣде пресилено, ако кажа, че на дейците отъ поробенитѝ български населения и емиграциитѝ имъ се дължи до голѣма степенъ, щото въпросътъ за освобождението на тия скѝпи български земи да занимава непрестанно европейската и свѣтовната общественостъ и да не слиза никога отъ сцената на канцелариитѝ на правителствата.

Г-да народни представители! Посестримитѝ на Добруджа — славната и борческа Македония, ненагледна Тракия и героичнитѝ Западни покрайнини — излъчиха изъ недрата на поробенитѝ свои населения и емиграциитѝ си титани-борци за народни правдини и свободи. Имената и дѣлата на нѣкои отъ тѣхъ станаха легенда, ще се предаватъ отъ поколѣние на поколѣние и ще се шепнатъ съ възторгъ и умиление. Едини отъ тѣхъ достойно ще се редятъ въ пантеона на безсмърнитѝ. На семействата на починалитѝ и на живитѝ отъ тѣхъ държавата и народътъ дължатъ и народна признателностъ, и народни пенсии.

Г-да народни представители! Не сѣ вписанитѝ въ законопроекта първитѝ, не сѣ и последнитѝ отъ дейците въ добруджанското освободително дѣло. Всичкитѝ дейци на Добруджа, на Македония, на Тракия и на Западнитѝ покрайнини служиха на великото историческо дѣло за освобождение и за обединение съ вдѣхновение, съ себепризнание и безкористно. Погълнати всецѣло отъ борбата, тѝ нѣмаха време да помислятъ за себе си, за своето и за семейството си благополучие, тѝ пожертвуваха всичко материално, разладаха и душичѝ, и сърцата си народу и за светото дѣло, на което служиха. И това тѝ сториха потикнати не отъ суета, г-да народни представители, не за слава и не за награда — не; потикътъ бѣ нѣщо велико и вѣчно — родината, вѣрността имъ къмъ българската народностъ, къмъ българското име, къмъ българския езикъ. Кѣдето и колкото да бѣха тѝ, сърдцата имъ туптѣха въ едно, душичѝ имъ трептѣха въ единъ ритѣмъ, въ голѣма, въ силна, въ безпредѣлна любовъ за родъ и родина. Тѣхъ не ги плашеше ни бичътъ на поробителя, нито затворитѝ, нито смъртъта. Надъ всѝки гробъ на падналъ за народно дѣло българинъ, дейците издигаха нова барикада или трибуна, да бранятъ българската чест и да се борятъ за правда и за свобода.

Г-да народни представители! Въ законопроекта се предвиждатъ пенсии на 62 съруги на паднали българи отъ Добруджа, защитавайки своята българска принадлежност. Тѝ паднаха на фронта на борбата. Затуй правителството ви моли да гласувате на съругитѝ имъ народна пенсия. На убититѝ да бѣде вѣчна паметъта имѝ!

Приключвамъ, г-да народни представители, съ следната мисълъ. Култътъ къмъ героитѝ-мѣченици за родъ и родина, къмъ заслужилитѝ на народа дейци, е белегъ и залогъ за напредѣка и за щастливитѝ бѣднини на единъ народъ. Безъ това, както казахъ и въ началото, пресѣхватъ изворитѝ на възвишеното, на вдѣхновеното, на готовността за саможертва предъ олтара на отечеството.

Да гласуваме тѣзи народни пенсии не заради самитѝ тѣхъ толкова, колкото за тия, които идатъ следъ тѣхъ, за да видятъ поколѣнията, г-да народни представители, какъ държавата и народътъ тачатъ тѣзи, които се жертвуватъ за България; да растатъ поколѣнията ни, да крепнатъ въ любовъ къмъ отечеството и да сѣ готови да живеятъ, да работятъ и да умратъ за напредѣка, за възхода и за величието на България. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Тодоръ Кожухаровъ.

Тодоръ Кожухаровъ: Отказвамъ се.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Ще гласувамъ. Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за отпускане народни пенсии на заслужили лица, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Добри Божиловъ: Предлагамъ, законопроектътъ да се гласува и на второ четене, по спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ на финанситѝ предлага да се даде спешностъ на законопроекта. Които г-да народни представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете законопроекта на второ четене.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете заглавието и чл. 1*)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ заглавието и чл. 1 на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 2)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ д-ръ Божко Ковачевски.

Д-ръ Божко Ковачевски: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! По чл. 2 на настоящия законопроектъ се отпусчатъ народни пенсии на повече отъ 50 вдовици и сираци. Достатъчно е да се поменатъ селищата, отъ които сѣ тѝ — Добричъ, с. Бѣлица, Тутраканско, с. Старо-село, Тутраканско — за да разберемъ, че сѣ отпускането народни пенсии на тѣзи лица съ днешния законопроектъ сѣ цели отчасти да се изтриятъ съзитѝ на останалитѝ живи, следъ като тѣхнитѝ бащи, братя или синове сѣ загинали въ отстояване дѣлото на българщината въ едно време, когато Добруджа бѣше подъ чуждо робство.

Азъ поздравявамъ правителството, че е решило да отпусне народни пенсии на тѣзи вдовици и сираци. Това е само едно начало. Въ борбата за отстояване на българския родъ, на български езикъ и въ другитѝ краища на България — Западнитѝ покрайнини, Македония — още отъ времето на революционнитѝ борби много лица сѣ пострадали. Много отъ борцитѝ презъ Илинденското въстание оставиха своитѝ жени и своитѝ деца въ нѣмота. За тѣхъ сѣщо така трѣбва да се помисли. Азъ си спомнямъ, че уважаемиятъ министъръ на вътрешнитѝ работи г-нъ Габровски направи едно изявление, че се правятъ проучвания въ тая областъ сѣ целъ да се установи броятъ на тѣзи лица, за да може правителството съ отдѣленъ законопроектъ да уреди и тѣхното положение. Доколкото ми е известно, касае се за нѣколко групи лица. Цѣлитѝ брой ще бѣде може би къмъ 1000 или 1200 души. Това е една

* За текста на членоветѝ вижъ първото четене на законопроекта на стр. 1140.

цифра, която ще обгърне всички ония лица от Македония, които сж се борили за отстояване на своето българско съзнание, за отстояване на своя български родъ. Може би само около 200-300 души от тѣхъ, които сж вече на възраст надъ 50 години — бедни, недажгави и пострадали въ революционнитѣ борби — сж лица, на които трѣбва да се отпусне една пенсия. Останалитѣ лица биха могли да бждатъ подпомогнати по начина, по който бѣха подпомогнати и лицата, участвували въ сръбско-българската война презъ 1885 г. Една частъ отъ тѣхъ може да бждатъ настанени въ градоветѣ, като се снабдятъ съ жилища, а по-голѣмата частъ отъ тѣхъ, или по-младитѣ, могатъ да бждатъ оземлени въ новитѣ земи. По тоя начинъ ще може да се даде възможностъ за препитание на всички ония, които сж взели участие въ революционнитѣ борби и които, така или иначе, засега сж останали въ едно много тежко положение.

Ако азъ повдигамъ този въпросъ, то е да отправя една молба къмъ правителството, да се ускори работата по проучванията, които се вършатъ въ тая областъ и частъ по-скоро да се внесе единъ законопроектъ, който да уреди тая материя. Може би ще сж необходими 5-6 милиона лева за отпускане на народни пенсии на първата категория лица. Азъ смѣтамъ, че правителството, при пълното одобрение на Парламента, ще може да намѣри тия сръдства и да изкаже по тоя начинъ една признателностъ, както и да даде възможностъ на всичкитѣ тия борци да прекаратъ поне на старини нѣколко спокойни дни.

Моята молба е: нека се побърза съ изготвянето на този законопроектъ и ако е възможно още на годишнината отъ освобождението на Македония, отъ освобождението на Западнитѣ покрайнини да се отпустнатъ тия пенсии, за да може по тоя начинъ да се даде единъ изразъ на признателностъ къмъ борцитѣ за свободата въ Македония, а въ сжщото време и да се укрепи върата у по-младото поколение, че всички ония, които сж се борили за отечество, за родъ и за български езикъ се зачитатъ и имъ се отдава признателностъ отъ страна на обединеното отечество. (Ръкоплѣскания).

Председателствуватъ Нисола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Законопроектътъ е приетъ на второ четене.

Пристапваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за дървоснабдяването. Г-да народни представители! Моля да се съгласите да се прочетатъ само мотивитѣ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Моля г-на докладчика да прочете мотивитѣ на законопроекта.

Докладчикъ Димитъръ Марчевъ: (Чете)

„МОТИВИ къмъ законопроекта за дървоснабдяването.“

Г-да народни представители! Преди присъединяването на освободенитѣ земи, нашето горско стопанство намогваше да задоволява нуждитѣ на нашето народно стопанство отъ дървени материали. Известна оскъждностъ се чувствуваше само по отношение на иглолистнитѣ материали, но тя можеше да се преодолѣе съ наличнитѣ възможности за засилването на добива на иглолистнитѣ материали въ старитѣ предѣли на страната.

Съ присъединяването на освободенитѣ земи, оскъждността на строителни дървени материали и на дърва за горене значително нарастна. Това се дължи на обстоятелството, че състоянието на горитѣ въ новитѣ земи, общо взето, е много лошо, вследствие на което въ тѣхъ е налице голѣмо несъответствие между производителността на горитѣ и нуждитѣ на съответнитѣ области отъ дървени материали.

При това положение, снабдяването на страната съ дървени материали е свързано съ известни затруднения, които се проявяватъ особено силно при дневнитѣ изключителни условия. Затрудненията се изразяватъ главно въ това, че се създаватъ условия за спекулиране съ дървени материали и, съ огледъ за получаване на по-високи цени, често пѣти напълно се задоволяватъ нужди, които нѣматъ сжщественно значение, а важни, отъ народностопанска гледна точка, нужди оставатъ незадоволени.

Всички опити да се преодолѣятъ затрудненията при дневната система за добиване, преработване, превозване и продажба на дървенитѣ материали не дадоха задоволи-

телни резултати. Това налага сжществена преуредба на производството и разпредѣленето на дървенитѣ материали, подъ надзора на държавната властъ, съ огледъ за това да се постигне най-правилно задоволяване на нуждитѣ на страната отъ дървени материали.

За цѣлостното разрешение на задачата за правилното снабдяване на нашето народно стопанство съ дървени материали се налага да се създаде нароченъ отдѣлъ за дървоснабдяването при Дирекцията на горитѣ и лова. На този отдѣлъ следва да се възложи общиятъ надзоръ върху добиването и извозването на дървенитѣ материали отъ горитѣ, тѣхното разпредѣление за прѣка потрѣба и за по-нататъшна преработка и извоза имъ до близкитѣ потрѣбителни мѣста, съответно до главнитѣ разпредѣлителни центрове. Разходитѣ, които ще се предвиждатъ въ бюджета на държавата за издрѣжката на отдѣла, ще се покриватъ напълно съ приходитѣ отъ такситѣ, които е предвидено да се събиратъ по чл. 2 отъ предлагания законопроектъ.

Сжществена предпоставка за засилване на добива на дървенитѣ материали и за тѣхната правилна първична обработка и правилно сортиране е въвеждането на стопанското използване въ възможнитѣ най-широки размѣри.

За тази целъ сж необходими оборотни сръдства, които, съобразно предвиденията на чл. 4 отъ законопроекта, ще се получатъ чрезъ краткосрочни заеми отъ Българската земеделска и кооперативна банка. Тѣзи заеми ще бждатъ погасени, въ течение най-много на две години, съ приходитѣ отъ разрешавани за целта извънредни ползвания отъ горитѣ.

Пълното оползотворяване на годишния прирастъ отъ горитѣ може да се осжществи, обаче, само ако се предвидятъ достатъчно сръдства за горски пѣтища, безъ които е невъзможно, въобще, правилно стопанисване на горитѣ.

Най-важната предпоставка за цѣлостното уреждане на въпроса за правилното снабдяване на нашето народно стопанство съ дървени материали, при наличната оскъждностъ на такива, е, обаче, да се изостави досегашната система на тръжната продажба и тръжната покупка на дървенитѣ материали отъ държавнитѣ, общинскитѣ и други обществени учреждения и на свободни търговски отношения между частнитѣ лица, при покупкитѣ и продажбитѣ на дървени материали, тѣй като при тази система разпредѣлението на материалитѣ често пѣти почива на случайности, а съ ценитѣ може да става спекулиране. Въместо това, трѣбва да се премине къмъ системата на опредѣлени цени на дървенитѣ материали и на направлявано отъ държавата разпредѣление. Въвеждането на тази система се урежда чрезъ постановленията въ глави III и IV на предлагания законопроектъ.

Понеже предвидениятъ начинъ за уреждането на дървоснабдяването на страната въ нѣкои отношения противоречи на сега действащи законоположения, то се налага, въпросътъ да бжде уреденъ по законодателенъ редъ.

Въз основа на всичко гореизложено, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате законопроекта за дървоснабдяването.

Гр. София, мартъ 1942 г.

Министъръ на земедѣлнето и държавнитѣ имоти:
Д. Кушевъ

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ за дървоснабдяването.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Съ цель за най-правилното снабдяване на страната съ дървени материали, възлага се на Дирекцията на горитѣ и лова при Министерството на земедѣлнето и държавнитѣ имоти да организира: а) надзора върху добиването, преработването и извозването на дървенитѣ материали отъ всички гори въ страната до главнитѣ разпредѣлителни центрове — за строителнитѣ материали, и до главнитѣ потрѣбителни мѣста — за дърва за горене, и до близкитѣ желѣзопѣтни гари — за траверситѣ; б) разпредѣлението на облитѣ строителни материали, на дървата за горене между правоимачитѣ по настоящия законъ и продажбата сжщитѣ по опредѣлени цени.

Чл. 2. За изпълнението на задачата по чл. 1 отъ настоящия законъ, при Дирекцията на горитѣ и лова, се създава нароченъ Отдѣлъ за дървоснабдяването.

Всички разходи за издрѣжката на Отдѣла за дървоснабдяването за: личенъ съставъ, лични възнаграждения, сжществени разходи и др. се предвиждатъ въ редовния

бюджетът на държавата. Тъзи разходи се покриват от такси, които се внасят въ приходъ на държавното съкровище от всички други купувачи на дървени материали от държавните, общинските и другите обществени гори и от частните гори, освен от трудовите горско-производителни кооперации — за материалите, които тѣ получават съгласно чл. 11 от настоящия законъ до 50% от извозеното количество. Таксите се заплащат на 1 куб. метъръ обли строителни материали въ размѣри, както следва: а) за иглолистни, дъбови, ясенени и бръстови строителни материали по 20 л. и б) за букови, цѣрови и други широколистни строителни материали по 10 л.

Таксите по алинея втора на настоящия законъ не се взематъ предвидъ при определянето на тарифните такси.

Глава II. Производство.

Чл. 3. Въ всички гори, въ които е въведено стопанско ползуване, добиването и извозването на дървените материали до временните складове се извършва по стопански начинъ отъ съответните притежатели на горите. Останалите държавни и други обществени гори и въ частните гори, групирани въ стопанства, въ старите предѣли на страната, стопанското ползуване се въвежда най-късно до 1 октомврий 1942 г. Въ освободените презъ 1940 г. и 1941 г. земи стопанското ползуване се въвежда съобразно съ възможностите, по преценка на постоянния горски съветъ.

Когато членовете на мѣстните домакинства, които иматъ право да получаватъ материали отъ държавните, общински и други обществени горски стопанства за собствено употребление, иматъ възможностъ и желаятъ да взематъ участие въ добиването и извозването на материалите по стопански начинъ, за да си спестятъ производствените разходи, съответните притежатели на горите сѣ длъжни да ги допуснатъ на работа.

При добиването на материалите въ всички гори въ страната се съблюдава, щото да не се похабяватъ за дърва за горене материали, които сѣ годни за строителни цели и за задоволяване на други по-важни нужди. Също така се съблюдава, материалите, годни за задоволяване на особени нужди — електрически и телеграфни стълбове, минни подпори, пилоти и други — да бъдатъ отдѣлени и използвани споредъ дадените наредби.

Чл. 4. Необходимите суми за оборотни капитали, за въвеждането или разширяването на стопанското ползуване, се отпускатъ на съответните притежатели на горите (държава, общини и други обществени учреждения и частни лица), независимо отъ тяхната задлъжнѣностъ, въ видъ на заеми отъ Българската земеделска и кооперативна банка. Заемите се гарантиратъ отъ държавата. Тѣ се олихвяватъ съобразно тарифата на банката и се погасяватъ най-много въ течение на две години.

За изплащането на заемите за оборотни капитали, на съответните притежатели на гори, по решение на Постоянния горски съветъ, се отпускатъ извънредни ползвания въ необходимия размѣръ. Сумите, постъпили отъ продажбата на материалите отъ извънредните ползвания, се внасятъ направо въ Българската земеделска и кооперативна банка за погасяване на заемите, следъ като се спаднатъ само действително изплатените производствени разходи, безъ да се събиратъ никакви върхнини, налози, такси и други подобни, върху същите материали и добитите отъ тяхъ суми не се налагатъ секвестри, запори и други подобни.

Извънредните ползвания, отпущани за погасяване на заемите за оборотни капитали, не се приспадатъ отъ бъдещите ползвания.

Чл. 5. Възлага се на Дирекцията на горите и лова при Министерството на земеделието и държавните имоти, въ възможния най-късъ срокъ, да вземе всички мѣрки за пълното използване на годишните етати отъ държавните, общинските и другите обществени иглолистни и широколистни гори въ страната. Необходимите сѣдства за направа на горски пѣтища, горски сгради, дървопреработвателни заведения за набавяне на превозни сѣдства и други, въ връзка съ изпълнението на тази задача, се взематъ отъ специаленъ бюджетъ.

Фондовите върхнини върху продажната стойностъ на дървените материали и други продукти отъ държавните гори, считано отъ 1 януарий 1942 г., се внасятъ по нарочна смѣтка въ Българската земеделска и кооперативна банка и се изразходватъ по бюджета, утвърденъ отъ Министерския съветъ. Отчитането на разходите става по реда за отчитане на производствените разходи при стопанското ползуване отъ държавните гори.

Фондовите върхнини върху продажната стойностъ на дървените материали и други продукти отъ общинските, другите обществени гори и отъ частните гори, считано отъ 1 януарий 1942 г., се внасятъ по друга нарочна смѣтка въ Българската земеделска и кооперативна банка на името на Дирекцията на горите и лова и се разходватъ също по бюджета, утвърденъ отъ Министерския съветъ. Кредитите, разрешени по бюджета, се разходватъ по разпредѣление на Министерството на земеделието и държавните имоти, Дирекцията на горите и лова. Отчитането на разходите става по реда за отчитане на производствените разходи, предвидени въ закона за създаване оборотенъ капиталъ при общините за стопанисване на общинските гори.

Чл. 6. Ако, следъ като се постигне пълното оползотворяване на възможните редовни годишни етати отъ всички гори въ страната, добитите дървени материали се окажатъ недостатъчни за задоволяване на извънредни нужди, по предложение на Постоянния горски съветъ, министърътъ на земеделието и държавните имоти може да разрешава извънредни ползвания до необходимия размѣръ.

Следъ настъпването на нормални условия, превишенията, произлезли отъ извънредните ползвания, се приспадатъ въ срокове, определени отъ министъра на земеделието и държавните имоти, по предложение на Постоянния горски съветъ.

Чл. 7. Въ държавните и другите обществени горски стопанства и служби могатъ да бъдатъ назначавани надничари за смѣтка на производствените разходи на дървените материали. Надничарите, на които се възлага отчетническа работа, се отчитатъ по реда за отчитането на щатните отчетници.

Чл. 8. Всички разходи, които Министерството на земеделието и държавните имоти, Дирекцията на горите и лова, извършва въ връзка съ производството, преработката, превоза и разпредѣлението на дървените материали, направа на пѣтища и сгради и др., съ огледъ за изпълнението на постановленията на този законъ, се извършватъ по стопански начинъ и направо отъ пазара (чл. 173 и чл. 174 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията).

Чл. 9. Притежателятъ на горите се задължаватъ да се грижатъ за подслоняването, прехраната и медицинската помощ на персонала и работниците при горските стопанства, а също така и за подслоняването и прехраната на работния добитъкъ.

Тамъ, където е необходимо, притежателятъ на горите (държава, общини и други обществени учреждения и частни лица) построяватъ за горските работници и за работния добитъкъ временни постройки за смѣтка на производствените разходи на дървените материали.

Чл. 10. Разходите за добиването, преработването и превоза на дървените материали отъ сѣчищата до временните складове и отъ тяхъ до дѣкорѣзниците, желѣзопътните гари и до главните разпредѣлителни центрове, съответно до близките потребителни мѣста, които не сѣ желѣзопътни гари, се нормиратъ отъ комисия въ съставъ: районния горски инспекторъ или неговия помощникъ, съответния лесничей, финансовъ представителъ и комисаря на снабдяването, следъ като се вземе мнението и на коларо-превозната задруга, на мѣстната трудова горско-производителна кооперация и на представителъ на търговците-производители въ района, както и на Съюза на индустриалците за механическо преработване на дървото.

Глава III. Разпредѣление.

Чл. 11. Отъ добитите и изнесени на временни складове обли дървени строителни материали и дърва за горене се продаватъ, преди всичко, необходимите количества за нуждите на: държавни, общински и други обществени учреждения и предприятия, частни минни предприятия, фабрики за хартия и други индустриални предприятия съ важно стопанско значение, корабостроителни заведения, мѣстното население за собствени нужди, мѣстни занаятчии и др., съобразно съ дадените наредби отъ Отдѣла за дървопоснабдяването при Дирекцията на горите и лова.

Остатъкътъ отъ облите дървени материали и дърва за горене се разпредѣлятъ между: трудовите горско-производителни кооперации, производителите-собственици на дѣкорѣзници, индустриалните заведения и работилници за преработване на дървени материали, търговците-производители (преработватели) на дървени материали, които продаватъ на едро, независимо отъ това, дали тѣ иматъ

собствени дървопреработвателни заведения или не, и на търговците на дърва за горене. Разпределянето на въпросния остатък дървени материали се извършва под надзора на Отдѣла за дървоснабдяването отъ разпредѣлителна комисия, при всѣка районна горска инспекция, въ съставъ: председателъ — районния горски инспекторъ или помощника му, представителъ на трудовитѣ горско-производителни кооперации (посоченъ отъ Горския кооперативенъ сѣюзъ), представителъ на Родовия сѣюзъ на индустриалцитѣ за механическа преработка на дървото и представителъ на съответния клоновъ сѣюзъ на търговцитѣ на строителни, смазочни и горивни материали — производителъ. При разпредѣлението трудовитѣ горско-производителни кооперации получаватъ до 50% отъ извозенитѣ отъ тѣхъ дървени материали.

Дирекцията на горитѣ и лова съобщава на Министерството на търговията, промишлеността и труда разпредѣлението на дървенитѣ материали.

Чл. 12. Заплащането на строителнитѣ дървени материали и дърва за горене става по тарифни цени въ 25-дневенъ срокъ отъ деня, въ който е съобщено на правоимачитѣ за количеството, качеството и цената на материалитѣ и временния складъ където тѣ се намиратъ. При заплащането на материалитѣ на временния складъ, трудовитѣ горско-производителни кооперации запазватъ привилегиата, постановена въ чл. 87, алинея трета, отъ закона за горитѣ, съответно чл. 14, алинея втора, отъ наредбата-законъ за стопанска експлоатация на държавнитѣ гори.

Изяснянето на дървенитѣ материали отъ временнитѣ складове става въ срокъ, опредѣленъ отъ съответния лесничей, съгласно чл. 71 отъ закона за горитѣ.

Ако нѣкой отъ правоимачитѣ откаже да получи и заплати въ опредѣления срокъ предоставенитѣ му дървени материали по опредѣленитѣ цени, той се лишава отъ правото да подучава такива въ течение на една година.

Препродажбата на материалитѣ, отпускани по алинея първа на чл. 11 отъ настоящия законъ се забранява. Също така се забранява препродажбата на материалитѣ, отпуснати по алинея втора на чл. 11 отъ настоящия законъ, преди тѣ да сѣ изнесени на главнитѣ разпредѣлителни центрове.

Чл. 13. Облитѣ дървени материали се разпредѣлятъ за преработка между дървопреработвателнитѣ заведения и инсталации отъ разпредѣлителнитѣ комисии по чл. 11 отъ този законъ.

При разпредѣлянето се предпочитатъ онѣзи дървопреработвателни заведения, които даватъ най-бърза и най-рационална преработка.

Чл. 14. Преработенитѣ дървени материали въ главнитѣ разпредѣлителни центрове и въ потребителнитѣ мѣста се разпредѣлятъ и продаватъ по наредби на Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 15. Дървенитѣ материали се превозватъ отъ горитѣ къмъ дѣскарѣзницитѣ, близкитѣ потребителни мѣста, които не сѣ желѣзопѣтни гари, главнитѣ разпредѣлителни центрове и отъ последнитѣ къмъ по-далечнитѣ потребителни мѣста по възможнитѣ най-къси пѣтища.

Надзорътъ за движението на дървенитѣ материали отъ временнитѣ складове до близкитѣ дѣскарѣзници, близкитѣ потребителни мѣста и до главнитѣ разпредѣлителни центрове се възлага на Отдѣла за дървоснабдяването при Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти, а отъ главнитѣ разпредѣлителни центрове до отдалеченитѣ потребителни мѣста — на Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Глава IV.

Цени.

Чл. 16. Ценитѣ на дървенитѣ материали се опредѣлятъ по следния начинъ:

а) Ценитѣ на дѣскитѣ, талпитѣ, бинаритѣ, ламперията, левитѣ, гредитѣ и други подобни и на специалнитѣ обли материали — електрически и телеграфни стѣлбове, пилоти, минни подпори, материали за добиване хартия, ритловици, сарѣци и други подобни се нормиратъ франко главнитѣ разпредѣлителни центрове отъ съответната служба за ценитѣ при Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ споразумение съ Отдѣла за дървоснабдяването при Дирекцията на горитѣ и лова. Тарифнитѣ цени на съответнитѣ обли дървени материали на временнитѣ складове се изчисляватъ, като се вземе предвидъ рандеманътъ, и отъ нормиранитѣ цени въ главнитѣ разпредѣлителни центрове се приспадатъ: нормираната печалба, нормиранитѣ превози и нормираното бичене или преработване.

б) Ценитѣ на дървата за горене се нормиратъ отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ споразумение съ Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти, Отдѣла за дървоснабдяване, франко по-големитѣ потребителни мѣста, за всѣко отъ които се опредѣля снабдителенъ районъ. ценитѣ на дървата за горене на желѣзопѣтни гари, които влизатъ въ районитѣ на по-големитѣ потребителни мѣста, се опредѣлятъ, като отъ цената на потребителното мѣсто се спадне навлото и разноскитѣ по товаренето и разтоварването на дървата. Ценитѣ на дървата за горене на временнитѣ складове се опредѣлятъ, като отъ нормиранитѣ цени на съответната желѣзопѣтна гара се приспадатъ нормалната печалба и нормиранитѣ превози.

в) Ценитѣ на шперплата, фурнира, паркета и амбалажнитѣ материали се нормиратъ франко дървопреработвателнитѣ заведения и инсталации отъ съответната служба за ценитѣ при Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ споразумение съ Отдѣла за дървоснабдяването при Дирекцията на горитѣ и лова. Ценитѣ на шперлатитѣ, фурниритѣ, паркетнитѣ и амбалажнитѣ обли дървени материали на временнитѣ складове се опредѣлятъ, като се вземе предвидъ рандеманътъ и се приспадатъ нормалната печалба, нормалнитѣ превози и нормираното преработване.

г) Притежателитѣ на горитѣ могатъ да продаватъ на правоимачитѣ и обработени дървени материали. Ценитѣ на тѣзи материали се опредѣлятъ, като отъ нормиранитѣ цени на главнитѣ разпредѣлителни центрове се приспадатъ половината отъ нормираната печалба и нормиранитѣ превози.

Забележка I. При несъответствие на ценитѣ, опредѣлени по чл. 10 и чл. 16, окончателнитѣ цени се опредѣлятъ отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ споразумение съ Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти.

Забележка II. Произведенитѣ или закупенитѣ дървени материали преди опредѣлянето на ценитѣ по реда на чл. 16 отъ този законъ се продаватъ, до изчерпванетоъ имъ, по ценитѣ, които сѣ били въ сила въ деня на обнародванетоъ на настоящия законъ въ „Държавенъ вестникъ“.

Глава V.

Наказателни разпорѣждания.

Чл. 17. Нарушителитѣ на алинея четвърта отъ чл. 12 на настоящия законъ се наказватъ, по реда на закона за горитѣ, съ глоба отъ 100 до 5.000 л. и конфискуване на препродаденитѣ материали.

Чл. 18. Длъжностни лица, отъ които и да сѣ ведомства, които не изпълнятъ постановленията на настоящия законъ или издаденитѣ възъ основа на него разпорѣдби, се наказватъ съгласно чл. 169 отъ закона за горитѣ.

Глава VI.

Общи разпорѣждания.

Чл. 19. За прилагането на настоящия законъ се изработватъ нужнитѣ правилници отъ Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти.

Чл. 20. Настоящиятъ законъ отмѣнява всички законоположения, които му противоречатъ.

Глава VII.

Преходни разпорѣждания.

Чл. 21. Докато е въ сила законътъ за гражданската мобилизация, важатъ следнитѣ постановления:

1. Мобилизиратъ се граждански и се освобождаватъ отъ повикване въ войската, съгласно общитѣ начала за провеждане военната и гражданската мобилизация по разпорѣдитѣ на Министерството на войната, за провеждане на всички административни и технически мѣроприятия въ връзка съ дървоснабдяването:

а) Персоналтѣ на горскитѣ стопанства (лесничейства) — щатенъ и надничарски.

б) Необходимитѣ горски работници — сѣкачи, дѣлачи, извозвачи (колари съ работния добитѣкъ и колитѣ имъ, шофьори, моторни коли, вѣжени линии, гемии и други транспортни сѣдства, както и персоналтѣ къмъ тѣхъ) и др. Лицата, сѣдствата и сѣоржженията, които трѣбва да се мобилизиратъ граждански къмъ всѣко горско стопанство, опредѣля комисия въ съставъ: лесничей, кмета и представителъ на мѣстната военна властъ. Комисията съблюдава, щото, по възможностъ, да се мобилизиратъ граждански, за работа въ горитѣ, и членоветѣ на трудовитѣ горско-производителни кооперации съ тѣхнитѣ превозни сѣдства.

в) Всички дървопреработвателни заведения съществено имат личен състав и инвентар и въобще всички лица, сръдства и съоръжения, необходими за преработване на дървените материали.

2. Хранителните припаси за горските работници и фуражът за работния добитък на извозвачите се отпускат предварително за по-продължително време, според местните условия. Дневната дажба на горските работници се изравнява с тази на минните работници, а горската стража се приравнява в това отношение с полицейската. Органите на Министерството на търговията, промишлеността и труда съдействуват и за снабдяване на моторните превозни сръдства на извозвачите с гориво, масла, гуми и др., както и на дървопреработвателните заведения и инсталации — с материали, инструменти, части и пр.

3. Нарушителите на постановленията на този закон и провинилите се по него се наказват по закона за гражданската мобилизация.

Чл. 22. Постановленията на членове 11, 12, 13 и 14 от настоящия закон влизат в сила два месеца след учредяването на Отдела за дървоснабдяването с бюджета на държавата. До тази дата Дирекцията на горите и лова е длъжна да извърши всички необходими подготвителни работи.)

Председателствувашъ Никола Захариевъ: Има думата народният представител г-нъ Еню Клянтевъ.

Еню Клянтевъ: (Стъ трибуната) Г-да народни представители! Живяемъ изключителни времена, налагатъ ни се често пѣти и изключителни закони, които да уреждатъ дадени въпроси, дадени проблеми. Отъ тази категория е и настоящиятъ законопроектъ, който ние днесъ ще разглеждаме. Настоящиятъ законопроектъ идва въ момента да уреди единъ много съществень проблемъ отъ областта на нашето стопанство.

Дървоснабдяването е единъ проблемъ, който е свързанъ съ много категории хора отъ нашия стопански животъ. Днесъ е въ застои цѣлата керамична индустрия въ нашата страна. Днесъ никой не може да произвежда тия материали не само затуй, защото нѣма къде да се пласиратъ, но и защото нѣма на пазара дървенъ строителенъ материалъ. Днесъ сѣ въ застои всички столарски работници, днесъ сѣ въ застои всички работници отъ тоя браншъ. И, следователно, самото време повелително налага, този проблемъ да бѣде разрешенъ по законодателенъ редъ. И наистина ние виждаме днесъ правителството, въ лицето на министра на земедѣлието, да ни вънася единъ законопроектъ, който идва да разреши всецѣло въпроса.

Г-да народни представители! Когато въ Народното събрание се вънася единъ стопански законопроектъ, който засѣга много интереси, въ който се преплитатъ материални интереси, ние виждаме отъ всички страни да ни се връщатъ изложения. Така и по настоящия законопроектъ до насъ сѣ отправени следниъ изложения: едно изложение на Горския кооперативенъ съюзъ, едно изложение отъ производителите и търговците на дървенъ строителенъ материалъ, едно изложение отъ клоновия съюзъ на индустриалците за механично преработване на дървата и едно четвърто изложение отъ клоновия съюзъ на търговците на строителни, смазочни и горивни материали. Всички тия категории хора, които настоящиятъ законопроектъ засѣга, правятъ своите изложения къмъ народното представителство, отправяйки апелъ да се взематъ въ съображение мотивите, които тѣ изтъкватъ въ своите изложения; да се взематъ предвидъ тѣхните искания и да бѣдатъ удовлетворени, разбира се, дотолкова, доколкото може това да стане. Дали ние сега ще разгледаме този въпросъ отъ гледище на интересите на отдѣлните категории хора или на отдѣлните съсловия, то е свършено отдѣленъ въпросъ. Ние не можемъ да застанемъ на никое друго становище, освенъ на становището на общите, на цѣлостните народни, държавни интереси. Следователно, ние ще разгледаме въпроса съ огледъ на интересите на нашата държава.

Въ какво положение се намира понастоящемъ снабдяването на страната съ дървенъ строителенъ материалъ?

Г-да народни представители! Днесъ на пазара липсва дървенъ строителенъ материалъ. Такъвъ нѣма никъде въ нашата страна, освенъ въ производителните центрове, въ нашите балкански мѣста. Тамъ е дървениятъ строителенъ материалъ и на кооперативите, и на производителите, и на преработвателите, и на търговците. Той не е смъкнатъ въ разпределителните пунктове, откъдето да се отправи за

вътрешността на страната. Понастоящемъ въ никой градъ на страната не можете да намѣрите нашите количества отъ материали, които да задоволятъ поне отчасти най-елементарните нужди отъ такива. Нашата страна, съ горите, които притежаваше доскоро, задоволяваше напълно своите нужди отъ дървенъ строителенъ материалъ, особено отъ иглолистенъ такъвъ. Въ рѣдни случаи само, когато сме почувствували нужда отъ иглолистенъ материалъ, сме прибѣгвали до вносъ на такъвъ отъ Румъния. Широколистниятъ материалъ, дъбовиятъ и буковиятъ, е въ таква голѣмо изобилие у насъ, че не само нѣмаме нужда отъ никакъвъ вносъ на такъвъ материалъ, но, напротивъ, ако имаме едно организирано горско стопанство, ако имаме пѣтица въ горите, които да позволяватъ извозването му, ние бихме го имали на разположение въ таква количество, което би било достатъчно не само да задоволи нашите нужди, но да остане и за износъ.

Днесъ съ милиони кубични дървенъ материалъ, иглолистенъ и особено дъбовъ и буковъ, поради липсата на пѣтица и на здрава системна организация въ обработването на този материалъ, гниятъ по голѣмите наши гори. Това е фактъ, който никой не може да опровергае. Затуй и миналата година гласувахме специаленъ кредитъ за строежъ на пѣтица до всички голѣми балкански селища, за да дадемъ възможностъ на населението да извозва полесно този дървенъ строителенъ материалъ. Дотогава, докато нѣмаме пѣтица, ние не ще можемъ да извозваме дървения материалъ отъ горите. Една голѣма частъ отъ населението отъ Котленския край, включително и отъ нашия край, въ повечето случаи задоволява своите нужди отъ дървенъ строителенъ материалъ отъ широколистните гори, дъбови и букови. И въ Родопите, където има сѣщо въ изобилие дървенъ строителенъ материалъ, местното население задоволява нуждите си отъ строителенъ материалъ отъ широколистните гори, дъбови и букови. Иглолистниятъ материалъ се употребява въ голѣмите, въ градските строежи тамъ, където е нуженъ фасониранъ, преработенъ материалъ, който е по-скъпъ и поради това не тѣй лесно достъпенъ до населението, което търси и предпочита винаги по-евтиния материалъ.

Г-да народни представители! Ежегодно ние произвеждаме дървенъ материалъ кръгло къмъ 3.600.000 пѣтни кубически метра. Отъ него 800-900 хиляди пѣтни кубически метра сѣ иглолистенъ, чамофъ материалъ. Следователно, ние произвеждаме — при единъ рандеманъ отъ 60% — къмъ 500.000 кубически метра материалъ, който напълно задоволява нуждите на строежите въ нашата страна. Останалиятъ добиванъ широколистенъ материалъ е дърва за огрѣвъ.

Нека никой въ настоящия моментъ да не си прави илюзия, че отъ този законопроектъ, който ние ще туримъ въ действие още отъ началото на м. априлъ, ще може да се получатъ веднага очакваните резултати. Тѣ ще дойдатъ най-рано следъ 5-6 месеца, затуй защото да организирате по единъ майсторски начинъ производството на дървения строителенъ материалъ, да го фасонирате, да го изнесете на пунктовете и отъ тамъ да го превозите до горите, откъдето ще се отправятъ въ вътрешността на страната, е нужно време. Това е една огромна работа. Нека никой да не си прави илюзия, че това е лесно и че резултатъ ще може да бѣде постигнатъ веднага. Резултатъ отъ този законопроектъ не можемъ да очакваме порано отъ м. октомврий, а азъ бихъ отишелъ дори и по-нататъкъ и бихъ казалъ, дори и следъ тази дата.

До това време, обаче, какво можемъ да направимъ? Не можемъ да направимъ нищо друго, освенъ за първия строителенъ сезонъ, както го наричатъ, да използваме наличните строителни материали, които се намиратъ въ нашите гори, неизнесени досега. Този материалъ не е много, но не е и малко. По едно грубо изчисление, този материалъ, фасониранъ вече или подлежащъ на фасониране, на преработване за пазара, възлиза на повече отъ 200.000 кубически метра. Тоя материалъ не е извозенъ. Кои сѣ причините, за да не бѣде извозенъ? Тѣ не се криятъ въ обстоятелството, че нѣкой иска да спекулира. Не. Азъ не зная дали има човѣкъ днесъ, който желае да поскъпява живота въ нашата страна; азъ не зная дали ще се намѣри човѣкъ, който да има възможностъ да извози стоката си на пазара и да ѝ прибере парите, за да продължи по-нататъкъ своята индустрия и търговия, и да не стори това. Има и други причини още, които, обаче, лежатъ извънъ желанието и на кооперативите, и на търговците, и на производителите, и на преработвателите на дървенъ строителенъ материалъ.

Вие знаете, че фуражът твърде много поскъпна и е оскъден, че добитъкът не може да се храни. Затуй и превозът поскъпна твърде много. Появи се конфликтът между службата по цените и снабдяването в Министерството на търговията и ония, които имат дървен строителен материал. Навреме не можа да се разбере, че действително има поскъпване в подвоза на този материал. А нищо повече не искаха нито кооперациите, нито търговците — тѣ искаха само да им се признае тая малка разлика, която се появи в поскъпването на подвоза на този материал. И стигнахме до положението, што почитаемият Министерски съвет да реши, че цените на дървения строителен материал остават такива, каквито събили, и заради това дървеният строителен материал остана там, където си бѣше. Сега азъ виждаме едно прибираване до желанието на едната и на другата страна. Азъ вѣрвамъ, че въ скоро време ще бѣде уреден въпросътъ за подвоза на дървения строителен материал, който материалъ понастоящемъ е на пунктоветѣ, откъдето трѣбва да бѣде извозенъ по-нататъкъ до гаритѣ. Въ настоящия моментъ ние нѣмаме нито достатъчно камioni, които да разполагатъ съ гуми, нито достатъчно бензинъ, нито имаме достатъчно охраненъ добитъкъ, съ който да подвозимъ този материалъ до гаритѣ. Не е вѣрно онова, което се твърди въ едно изложение до народнитѣ представители, че търговцитѣ, индустриалцитѣ и нѣкои отъ производителитѣ на дървен строителен материал, съ целъ за спекула, бихъ казалъ, не били подвозили своитѣ материали, и че само кооперативитѣ ги били извозили. Азъ твърдя, че нито една отъ тѣзи категории не можа правилно да извърши манипулацията на дървения строителен материал, не можа да го извози до пунктоветѣ, защото нѣмаше възможностъ, нѣмаше условия да стори това.

Г-да народни представители! Вамъ е известно, че този не е първиятъ законопроектъ по тая материя, който ние ще гласуваме. Ние гласувахме единъ законъ, съ който уредихме въпроса какъ да става използването на ония материали, които останаха неизползувани отъ опожаренитѣ гори въ островъ Тасосъ. Ние гласувахме единъ другъ законъ, който бѣ публикуванъ въ брой 257 на „Държавен вестникъ“ миналата година, съ който дадохме възможностъ на общинитѣ да иматъ оборотни срѣдства чрезъ Българската земеделска банка за едно правилно използване на тѣхнитѣ общински гори. Тѣзи два закона сѣ въ действие. Тѣ ще дадатъ своитѣ резултати, затуй защото ще бѣдатъ допълнени и съ настоящия законопроектъ. И азъ смѣтамъ, че съ общитѣ усилия на всички ние ще дойдемъ до положението, што да можемъ да задоволимъ нуждитѣ на страната отъ дървен строителен материалъ.

Единъ главенъ елементъ въ основата на настоящия законопроектъ е, че днесъ правителството възприема да нѣма вече търгова система, а да имаме една обща тарифна цена — нѣщо, за което азъ се вастѣпихъ въ своята речъ, когато разглеждахме законопроекта за даване оборотни срѣдства на общинитѣ. Защо ние сме проливъ търговата система? Ние сме противъ търговата система, затуй защото тамъ се явяватъ две категории: едни получаватъ дървения строителен материалъ по нормиранитѣ тарифни цени, а други го получаватъ по ценитѣ на търговата система. Търговата система предполага едно надпреварване, едно състезание, при което се дохожда до двойни и тройни цени. Затова имаме въ различнитѣ пунктове изнасяне на материала по различни цени, не можемъ да го имаме на еднакви цени. Днесъ азъ твърдя, че всичкитѣ тѣзи материали, складирани въ различнитѣ пунктове, не сѣ на еднакви цени, тѣ сѣ на различни цени, съ огледъ на ценитѣ, получени при търговата система.

Настоящиятъ законопроектъ, въпрѣки че ще причини ощетяване на интереситѣ на фиска, на държавата — може би фискътъ ще загуби надъ 100 милиона лева — и особено на горскитѣ общини, които получаваха чрезъ търговата система много високи цени, въпрѣки че ще причини ощетяване на интереситѣ и на частнитѣ горовладѣлци, които ще получатъ по-ниски цени, ние ще трѣбва да го приемемъ. Най-сетне можемъ да намѣримъ начинъ, способъ — напримѣръ, да учредимъ специаленъ фондъ — за да подпомогнемъ ония общини, които ще пострадатъ отъ приложението на настоящия законъ. Ние можемъ да намѣримъ начинъ да подпомогнемъ и работницитѣ, и горовладѣлцитѣ, които ще пострадатъ отъ приложението на настоящия законъ. Но по тѣзи подробности можемъ да говоримъ въ комисията и съответно да допълнимъ законопроекта.

Г-да народни представители! Не е въпросътъ само за дървенитѣ строителни материали. Дървоснабдяването е едно широко понятие. Касае се не само за иглолистнитѣ материали, но и за широколистнитѣ; не само за тѣзи материали, които служатъ за строежъ, но и за тѣзи, които служатъ за огрѣвъ. Ние имаме горски стопанства, които могатъ да задоволятъ голѣми нужди. Вземете, напримѣръ, нашето стопанство въ Лонгоза — „Тича“. Ако то бѣде поставено на други начала, ако отбѣгнемъ системата, която имаме сега, за снабдяването на населението съ дърва за огрѣвъ, вие ще видите, че цѣлиятъ Варненски край и цѣла Добруджа ще могатъ да бѣдатъ снабдени съ дърва за горене само отъ Лонгоза. Ако имаме едно правилно стопанисване на гората „Балабанъ-дере“, която е свързана съ Айтосъ, ние можемъ да покريمъ нуждата отъ дървен строителен материалъ и нуждата отъ дърва за огрѣвъ въ цѣлия този край и дори да ги прѣснемъ по всички краища на страната. Ние можемъ отъ Котленския край да изкараме много материали и за строежъ, и за огрѣвъ, и по този начинъ да премахнемъ кризата, която се чувствува отъ отоплителни и отъ горивни материали. Днесъ ние стигаме до смѣшни положения — единъ кубически метъръ дърва за огрѣвъ да се продава 1.000 л. Това не трѣбва да се търпи и не трѣбва да става. Този законопроектъ идва да разреши целѣсообразно една голѣма проблема. Той създава условия за изсичането, складирането и извозването на дървения материалъ до всички населени пунктове и рационалното му използване.

Г-да народни представители! Ще се установи една система, която ще бѣде нова заради насъ. Тѣзи материали нѣма да се даватъ безъ планъ. Тѣ ще се даватъ по-системно, тѣ ще се даватъ по наряди. Следъ като бѣдатъ проучени нуждитѣ на всички краища на страната, съ огледъ на тѣзи нужди ще бѣдатъ отпускани материалитѣ. Може би по-нататъкъ, когато ще се спра на отбѣлнитѣ текстове отъ законопроекта, ще кажа нѣколко думи и за начина, по който ще трѣбва да се даватъ тия материали.

Г-да народни представители! Азъ ще си позволя да ви цитирамъ само чл. 2 отъ законопроекта, както и препорѣжитѣ, които ни даватъ производителитѣ и търговцитѣ на дървен материалъ, Съюзътъ на кооперациитѣ и индустриалцитѣ, за да видите какви различия има въ исканията на еднитѣ и другитѣ и какво лежи въ основата на чл. 2 отъ настоящия законопроектъ. Членъ 2 гласи: (Чете) „За изпълнението на задачата по чл. 1 отъ настоящия законъ, при Дирекцията на горитѣ и лова се създава нароченъ отдѣлъ за дървоснабдяването“.

Този отдѣлъ ще бѣде ръководенъ отъ Дирекцията на горитѣ. Той ще има своя специална задача. Той е, който ще се грижи за изсичането на материалитѣ, той е, който ще се грижи за тѣхния подвозъ до гаритѣ, той е, който ще се грижи за подвозването на материала отъ тамъ до пунктоветѣ, отъ където ще се изнесатъ материалитѣ; той е, който ще имъ даде една насока и къмъ гаритѣ, където ще се товарятъ и препращатъ по-нататъкъ. (Продължава да чете)

„Всички разходи за издрѣжката на отдѣла за дървоснабдяването за: личенъ съставъ, лични възнаграждения, вещественни разходи и други се предвиждатъ въ редовния бюджетъ на държавата. Тѣзи разходи се покриватъ отъ такси, които се внасятъ въ приходъ на държавното съкровище отъ всички други купувачи на дървен материалъ отъ държавнитѣ, общинскитѣ и другитѣ обществени гори и отъ частнитѣ гори, освенъ отъ трудовитѣ горско-производителни кооперации — за материалитѣ, които тѣ получаватъ, съгласно чл. 11 отъ настоящия законъ, до 50% отъ извозеното количество. Такситѣ се заплащатъ на единъ кубически метъръ обли строителни материали въ размѣри, както следва: а) за иглолистни, дѣбови, ясеннови и брѣстови строителни материали по 20 л. и б) за букови, цѣрови и други широколистни строителни материали по 10 л. Такситѣ по алинея втора на настоящия законъ не се взематъ предвидъ при определянето на тарифнитѣ такси“.

Тѣ не само че не се взематъ предвидъ при определянето на тарифнитѣ цени, но и не се калкулиратъ въ цената на строителния материалъ, който ще се получи.

Какво искатъ сега, напримѣръ, различнитѣ категории? Производителитѣ-търговци на дървен строителен материалъ искатъ: вмѣсто да се създава отдѣлъ за дървоснабдяване, Стопанската експлоатация при Дирекцията на горитѣ, при която да има единъ инспекторъ по горитѣ, единъ представител на горскитѣ кооперации, единъ представител на индустриалцитѣ и единъ представител на търговцитѣ-производители на дървен строителен материалъ, да се грижи, както и досега, за превоза на тру-

питъ до пунктоветъ, където ще бждатъ изработени на фасониранъ материалъ. Сѣщо така тѣ искатъ, такситъ, вмѣсто 20 л., да бждатъ 5 л. за строителния материалъ и, вмѣсто 10 л. — да бждатъ 3 л. за дървата за оргъвъ. Съ тѣзи такси тѣ искатъ да се покриватъ само разходите, които се извършватъ по тая работа.

Клоновиятъ съюзъ на търговцитъ на строителни, смазочни и горивни материали пѣкъ иска следното: (Чете) „Вмѣсто на Дирекцията на горитѣ, дървоснабдяването да се повѣри на Клоновия съюзъ на индустриалцитъ за преработка на дървото, защото, споредъ тѣхъ, дървоснабдяването било засѣгало преди всичко дървопреработващата индустрия. За тази целъ сѣщиятъ Клоновъ съюзъ да образува едно бюро, което за своята издрѣжка да има право да събира такса по 5 л. на кубически метъръ строителни материали и по 3 л. на кубически метъръ дърва за горене“.

А становището на Горския кооперативенъ съюзъ по чл. 2 е следното: (Чете)

„Като се запазва отпускането по тарифни цени материали на горскитѣ кооперации, се предвижда, всички други лица, на които се отпускатъ такива материали, да плащатъ такси: а) за иглолистни, дѣбови, ясенови и брѣстови строителни материали по 20 л. на кубически метъръ; б) за букови, цѣрови и други широколистни строителни материали по 10 л. на кубически метъръ.“

Идеята е била да се поставятъ частнитѣ лица при еднакви условия съ кооперациитѣ. Но тази идея съ този размѣръ на такситѣ свършено не се постига. Частнитѣ предприемачи не сѣ обременени съ никакви обществени и културни задължения, както кооперациитѣ. Кооперациитѣ отъ своитѣ приходи сѣ създали фондове за залесяване, за общоселски полезни начинания, за културно-просвѣтни цели и други. Тѣзи начинания сѣ вече една необходимостъ за селото, и кооперацията, като социаленъ факторъ въ него, трѣбва да ги поддържа и-занапредъ. Вземането само на 10 и 20 л. на кубикъ въ повече отъ частнитѣ лица, при положение, че всички материали ще се продаватъ при еднакво нормирани цени, съвсемъ не приравнява частнитѣ търговци съ кооперациитѣ, и затова Горскиятъ съюзъ е на становище, че алинея втора на чл. 2 трѣбва да се измѣни, като по пунктъ „а“ се събиратъ отъ частнитѣ търговци такси по 150 л. на кубически метъръ, а по пунктъ „б“ — 100 л.“

Г-да народни представители! Горскиятъ кооперативенъ съюзъ, когато ние търсимъ начинъ по законодателенъ редъ да имаме на пазара за едни и сѣщи артикули, за една и сѣща стока еднаква цена навсѣкѣ, идва да ни каже: „Вие ще трѣбва да турите за търговцитѣ и индустриалцитѣ такса по 150 л. на кубически метъръ за иглолистния материалъ и по 100 л. за широколистния, за да ямаме една разлика въ ценитѣ. Азъ питамъ; кой ще спечели тѣзи 150 л., когато искате да турите тѣзи цени? Тѣ не се калкулиратъ въ общата цена.“

Ето защо азъ смѣтамъ, г-да народни представители, че тукъ нѣма мѣсто за дѣлежъ нито на търговци, нито на индустриалци, нито на производители на дървенъ строителенъ материалъ, нито на кооперации. Днесъ всички заставаме на становището на общия интересъ на нацията, на държавата. Днесъ ние не можемъ да привилегираме никого, не можемъ да даваме привилегия на никого. Ние не можемъ да привилегираме съ законъ нито една отъ тѣзи категории. Днесъ ние даваме законъ на българския народъ, следователно, никой да не мисли, че сме били противъ кооперациитѣ, или сме били противъ търговцитѣ. Всички съюзолова трѣбва да се допълватъ едно съ друго. Днесъ и работникътъ, и търговецътъ, и занаятчията, и производителътъ, и индустриалецътъ, и кооперацията, сѣ на фронта на държавата. Следователно, ще трѣбва да погледнемъ държавнически на тая работа. И нека никой да не тегли чергата къмъ себе си, а да работимъ съ общи усилия, да подпомогнемъ усилията на правителството въ настоящия тежъкъ моментъ и да дадемъ едно правилно разрешение на въпроса за калкулиране ценитѣ на дървения строителенъ материалъ и за снабдяване на населението съ дървенъ строителенъ материалъ. (Ржкоплѣскания)

Г-да народни представители! Понеже ще имаме време въ комисията да приказваме по настоящия законопроектъ, азъ нѣма да давамъ сега препорѣка по кои членове какво ще трѣбва да се направи. Това ще имаме възможностъ да направимъ въ комисията. Все пакъ, обаче, ще трѣбва да кажа още нѣколко думи.

Обаждатъ се: Ясно е.

Еню Клянтевъ: Г-да народни представители! Глава III отъ законопроекта урежда материята за разпредѣлението на дървения строителенъ материалъ. Азъ виждамъ, обаче, една празнота, напримѣръ въ чл. 11. Въ този членъ е казано: (Чете)

„Отъ добититѣ и изнесени на временни складове обли дървени строителни материали и дърва за горене се продаватъ, преди всичко, необходимитѣ количества за нуждитѣ на: държавни, общински и други обществени учреждения и предприятия, частни минни предприятия, фабрики за хартия и други индустриални предприятия съ важно стопанско значение, корабостроителни заведения, мѣстното население за собствени нужди, мѣстни занаятчи и др., съобразно съ даденитѣ нареди отъ Отдѣла за дървоснабдяването при Дирекцията на горитѣ и лова.“ Ако това остане така, вие ще видите, че дървениятъ материалъ нѣма да отиде долу въ населенитѣ пунктове. Азъ разбирамъ да се даде материалъ за нуждитѣ на обществени учреждения, разбирамъ да се даде материалъ за нуждитѣ на народната отбрана, но азъ питамъ: кѣде е смисълътъ, на единъ предприемачъ, който е взелъ нѣкое предприятие на дадена община или на държавата, да му даваме привилегии, понеже той не вземалъ материала за себе си, а за обществено предприятие? Той е дълженъ да отиде до складовитѣ долу било на кооперациитѣ, било на малкитѣ продавачи, и ако тамъ не може да намѣри материалъ съ известни размѣри, документално да докаже, че тѣзи размѣри ги нѣма на пазара и да иска отъ Отдѣла за дървоснабдяването да му се дадатъ тѣзи строителни материали, които липсватъ на пазара. Ако трѣгнемъ по този пѣтъ, то значи до дадени продавачи, били тѣ кооперативни магазини или частни стопани, да не отиде никакъвъ дървенъ материалъ. По този начинъ нѣма да се постигне целта, която се преследва съ настоящия законопроектъ.

Ще спра вашето внимание, г-да народни представители, на чл. 15 — какъ ще бждатъ опредѣляни ценитѣ. Въ чл. 15 на законопроекта е казано: (Чете) „Ценитѣ на дѣскитѣ, талпитѣ, бинаритѣ, ламперията, летвитѣ, гредитѣ и други подобни и на специалнитѣ обли материали — електрически и телеграфни стълбове, пилоти, минни подпори, материали за добиване хартия, риловици, сарѣци и други подобни се нормиратъ франко главнитѣ разпредѣлителни центрове отъ съответната служба за ценитѣ при Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ споразумение съ Отдѣла за дървоснабдяването при Дирекцията на горитѣ и лова“. Дотукъ ще спра.

Г-да народни представители! Кѣде е смисълътъ сега да се вмѣква тукъ единъ новъ факторъ — ново ведомство? По компетенция ние възлагаме на Дирекцията на горитѣ да създаде специаленъ законъ и да разреши единъ голѣмъ стопански проблемъ — дървоснабдяването на страната. Азъ не отричамъ компетентността на органиитѣ на Министерството на търговията, азъ не отричамъ тѣхното право да нормиратъ ценитѣ на всичко, което е въ тѣхни рѣце. Но съ настоящия законопроектъ ние видимъ да облекчимъ тѣхната задача, да изтрѣгнемъ този проблемъ отъ тѣхнитѣ рѣце и да го дадемъ на онѣзи, които сѣ компетентни да го решаватъ.

Азъ смѣтамъ, че този текстъ трѣбва да бжде изхвърленъ. Министерството на търговията има да нормира ценитѣ на толкова продукти и материали, то има толкова важни стопански задачи, съ които трѣбва да се справи! Сега, щомъ се натѣрваме съ единъ специаленъ законъ да разрешаваме този проблемъ, нека оставимъ въ рѣцетѣ на компетентнитѣ хора да се грижатъ за подвоза на този материалъ. Кой ще се грижи за изсичането на този материалъ — лесовѣдитѣ; кой ще калкулира ценитѣ на този материалъ — лесовѣдитѣ; въ кои общини ще става това — въ общинитѣ, които сѣ горовладѣлски, които иматъ въ землищата си голѣми пространства обществени или държавни гори. Азъ сега питамъ: кѣде е целесъобразността да се мѣсятъ въ тая работа и органиитѣ на Министерството на търговията?

Неотдавна ние четохме въ вестницитѣ, че въ Турция сѣ премахнали три министерства — Министерството на земедѣлието, Министерството на търговията и Министерството на стопанството — отъ които сѣ образували едно министерство, за да се улесни разрешението на задачитѣ на тия министерства, за да се манипулира по-леко съ различнитѣ трудни въпроси отъ областта на стопанството. Азъ смѣтамъ, че не е умѣстно органиитѣ на Министерството на търговията да се вмѣсватъ въ тая работа. Не отричамъ тѣхната компетентностъ, но намирамъ, че най-целесъобразно е за членъ на комисията при Отдѣла за дървоснабдяването, която ще калкулира ценитѣ на материалитѣ, да бжде кметътъ на съответната община,

който е представител на трудещото се горско население и който може да даде една прецизна преценка на труда на това население. Азъ смѣтамъ, че само Отдѣлтътъ за дървоснабдяването трѣбва да се грижи за ценитѣ на дървенитѣ материали. Ако ние оставимъ, г-да народни представители, и Министерството на търговията да има вмѣшательство въ тази областъ, ще дойдемъ до сжщото положение, въ което сме сега: материалитѣ ще стоятъ на мѣстата си, ще се води споръ между Отдѣла за дървоснабдяването и Министерството на търговията и ще дойдемъ до парадокси, до неразбиране между органитѣ на Министерството на търговията, които ще опредѣлятъ ценитѣ, и органитѣ на Отдѣла за дървоснабдяването, които сж компетентни да кажатъ какви трѣбва да бждатъ ценитѣ на дървения материалъ, на какви цени той ще трѣбва да бжде продаванъ.

Г-да народни представители! Нѣма да се спирамъ на другитѣ членове отъ законопроекта. Това ще направя въ комисията. Азъ ще свърша, като ще отправя единъ апелъ къмъ всички.

Настоящиятъ законопроектъ има огромно стопанско значение за нашата страна. Азъ ще моля часть по-скоро той да стане законъ, затуй защото той иде да разреши единъ проблемъ, съ разрешението на който ще се даде възможностъ на много стопански категории да заживѣятъ единъ по-сносенъ животъ. Понастоящемъ горското стопанството у насъ е сковано, затуй защото нѣма материалъ и не може да се създаде работа на безработнитѣ. Нека да престанемъ да споримъ коя стопанска категория да вземе 50%, коя 100%, коя 20% отъ дървения материалъ.

Тая заранъ въ заседанието на болшинството, когато говори по цената на дървения материалъ, г-нъ Радионовъ ни каза, че ценитѣ на дървения материалъ у насъ, въ сравнение съ увеличенитѣ цени на другитѣ предмети, сж най-низки. И вѣрно е, че нѣма особено повишение на ценитѣ на дървения материалъ. Въпросътъ какъ ще се разпредѣля дървениятъ материалъ е уреденъ съ специални закони. Напримеръ, въ чл. 12, алинея втора, на закона за стопанската експлоатация на държавнитѣ гори е казано, че Министерекиятъ съветъ опредѣля кому какви количества материали се даватъ при стопанската експлоатация на държавнитѣ гори. Въ чл. 4 на наредбата-законъ за подобрене поминѣка на населението въ Рилородопския и Пиринския краища е казано, че трудовитѣ горски производителни кооперации получаватъ до 50% отъ дървения материалъ. Никѣде не е казано, че тѣ получаватъ максималното опредѣлено количество 50%. Не е интересно кой колко ще получи. Въпросътъ е да се произведе материалътъ и следъ това Отдѣлтътъ за дървоснабдяването ще има грижата да го разпредѣли. Той е, който ще прецени нуждата на различнитѣ стопански категории. Смѣтамъ, че като органъ на Министерството на земедѣлието той ще бжде най-компетентниятъ органъ, който ще даде една правилна насока за разрешаването на този проблемъ, отъ което ще има полза цѣлиятъ български народъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Ще гласуваме. Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за дървоснабдяването, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраннето приема.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и на пристанищата.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Които г-да народни представители сж съгласни да се прочете само законопроектътъ, като мотивитѣ се смѣтатъ прочетени, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраннето приема.

Докладчикъ арх. Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и на пристанищата („Държавенъ вестникъ“, брой 66, отъ 24 юний 1925 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 18, отъ 26 априлъ 1927 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 157, отъ 11 октомврий 1928 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 84, отъ 18 юлий 1933 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 219, отъ 28 септемврий 1935 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 95, отъ 25 априлъ 1940 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 292, отъ 25 декемврий 1940 г., и „Държавенъ вестникъ“, брой 172, отъ 7 августъ 1941 г.)

§ 1. Въ чл. 1, буква „б“, следъ точка 46 се прибавятъ и следнитѣ нови желѣзопѣтни линии:

47. „Шуменъ—Хитрино“;

48. „Пловдивъ—Скутаре“;

49. Втора желѣзопѣтна линия „Царибродъ—Сливница“;

50. Втора желѣзопѣтна линия „Новоселци—Бѣлово“;

51. Втора желѣзопѣтна линия „София—Мездра“, и

52. Втора желѣзопѣтна линия „Червенъ-брѣгъ—Телишъ“.

§ 2. Въ чл. 1, буква „б“, се правятъ следнитѣ измѣнения:

Точка 47 става 53.

Точка 48 става 54.

Точка 49 става 55.

Точка 50 става 56.

§ 3. Въ чл. 1, буква „б“, следъ точка 56 се прибавятъ и следнитѣ нови желѣзопѣтни линии:

57. „Пиротъ—Трънъ“;

58. Крайна—Акадѣнларъ“.

§ 4. Въ чл. 1, буква „б“, точка 56 се измѣнява така: „Кулата—Демиръ-Хисаръ“ вмѣсто „Генералъ Тодоровъ—Вѣтрень“.

(Ето текстътъ на мотивитѣ къмъ законопроекта:

МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и на пристанищата.

Г-да народни представители! Въ чл. 1 отъ закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и на пристанищата сж изброени всички желѣзопѣтни линии съ нормална ширина на пѣтя и такива съ тѣсенъ пѣтъ 0.76 и 0.60 метра, на които постройката е предстояла или предстои да се извърши. Нѣкои отъ изброенитѣ въ сжщия членъ желѣзопѣтни линии сж вече построени и открити въ експлоатация.

Вследствие на твърде голѣмото разрастване напоследокъ на всички строежи въ царството и чувствителния стопански подемъ въ страната ни, трафикътъ на желѣзницитѣ, особено презъ последнитѣ три години, се засили твърде много, съ тенденция да се увеличава още. При това положение, за нѣкои отъ по-главнитѣ желѣзопѣтни линии, споредъ сведенията отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, вече въ продължение на повече отъ една година е използвана тѣхната максимална превозоспособностъ и, въпрѣки това, товаръ е останалъ непривозенъ. Поради тѣзи причини, явява се необходимостта отъ по-главнитѣ желѣзопѣтни линии, достигнали максималната си превозоспособностъ, да се удвоятъ, а именно: 1) „Царибродъ—Сливница“; 2) „Новоселци—Бѣлово“; 3) „София—Мездра“ и 4) „Червенъ-брѣгъ—Телишъ“, нуждата отъ което ще се почувствува още повече следъ постройката на започнатитѣ вече нови желѣзопѣтни линии, които ще свържатъ старитѣ предѣли на страната ни съ новоосвободенитѣ земи.

Освенъ това, паралелно съ строежа на изброенитѣ по-горе желѣзопѣтни линии, налага се сжщо така отъ стопански и технически съображения направата на следнитѣ нови желѣзопѣтни линии: „Шуменъ—Хитрино“ и „Пловдивъ—Скутаре“, които не сж изброени въ чл. 1 отъ казания по-горе законъ.

Съ присъединяването къмъ царството на новоосвободенитѣ земи отъ сръбска и румѣнска власт, налага се сжщо така тѣзи краища на родината ни да се свържатъ чрезъ още нѣкои желѣзопѣтни линии съ старитѣ предѣли на сжщата, извънъ тия, изброени въ последното измѣнение на закона отъ м. юлий м. г., публикувани въ „Държавенъ вестникъ“, брой 172, отъ 7 августъ сжщата година, като по този начинъ се създаде поминѣкъ и още поздрава връзка на тамошното население съ майката-отечество. Това ще стане по най-брѣзъ начинъ съ започването и построяването още на следнитѣ нови желѣзопѣтни линии съ 0.60 м. широчина на пѣтя: „Пиротъ—Трънъ“ и „Крайна—Акадѣнларъ“. Последната е като продължение на тѣснопѣтната желѣзопѣтна линия „Каспичанъ—Крайна“. Тѣзи линии ще бждатъ отъ голѣмо стопанско, народностно и политическо значение.

Независимо отъ горното, съ последното измѣнение и допълнение презъ м. юлий т. г. на сжщия законъ, се вписва и желѣзопѣтната линия съ 0.60 м. широчина на пѣтя „Генералъ Тодоровъ—Вѣтрень“. Сжщата линия, обаче, ще трѣбва да се замѣни съ линията „Кулата—Демиръ-Хисаръ“, понеже последната се оказа съ по-лесно и по-удобно трасе, чрезъ което да се свържатъ старитѣ предѣли на царството съ Бѣломорска Тракия.

Изброенитѣ нови желѣзопѣтни линии ще следва да се впишатъ въ закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и на пристанищата, респективно въ чл. 1 отъ

сщия, където, както е казано по-горе, сж изброени всички такива, на които е предстояло или предстои изучаването и постройката имъ. Предвидъ на всичко горензложено, моля, ви, г-да народни представители, да разгледате предлагания ви законопроектъ и го гласувате.

Гр. София, февруарий 1942 г.

Министъръ на общ. сгради, пътищата и благоустройството:
Инж. Д. Василевъ)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ Стефанъ Стателовъ.

Стефанъ Стателовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Г-нъ министърътъ на благоустройството внася този законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопътната мрежа и на пристанищата, като прибавя нови линии, които трѣбва да се иматъ предвидъ да се строятъ за въ бъдеще. По този поводъ, г-да народни представители, азъ ще направя нѣкои бележки, които смѣтамъ, че сж умѣстни. По сега действащия законъ за бюджета на държавата, който гласувахме, въ параграфъ за строежъ на нови желѣзопътни линии има предвидени да се строятъ желѣзопътни линии, обаче тѣзи линии засега не се строятъ. По този начинъ ние стигаме до една безсистемностъ, като изоставяме обекти, строежътъ на които е постановенъ съ законъ и за който сж гласувани кредити въ бюджета на държавата, а въ сщното време предвиждаме строежа на нови линии, които тепърва има да се проучватъ и нуждата отъ които още не е така належаща.

Г-да народни представители! Още отъ 1927/1928 г. е започналъ строежътъ на желѣзопътната линия Горна-Орѣховица — Елена. Трасето на тази линия е построено и всички мостове сж направени. Маса ценни имоти на стопанитѣ отъ този районъ сж отчуждени, за да се направятъ голѣми изкопи и голѣми насипи. Много хубави лозя и овощни градини сж унищожени, за да се прокара трасето на тая желѣзопътна линия. По силата на тогава действащия законъ населението отъ този районъ плащаше специаленъ данъкъ за постройката на тази линия. Събрали сж много милиони лева, тъй като на всички ви е известно, че тогава по силата на единъ законъ жителитѣ на общинитѣ, които бѣха заинтересувани отъ строежа на известна желѣзопътна линия, се облагахъ съ специаленъ данъкъ.

Населението на този районъ, което чувствуваше голѣма нужда отъ постройката на тази желѣзопътна линия, плащаше данъка съ убеждението, че тази желѣзопътна линия ще се построи. То съ свой трудъ и съ свои сръдства набави всички траверси за тая линия.

Обаче презъ 1931 г. на властъ дойде така наречениятъ Народенъ блокъ. Министерството на желѣзницитѣ се зае отъ г-нъ Костурковъ, който бѣше единъ вулгаренъ партизанитъ и който не зачиташе най-свещеното нѣщо въ една държава — морала, на който трѣбва да почива организацията на държавата. Като министъръ на желѣзницитѣ той взема всички тѣзи траверси и ги отнесе на друго мѣсто, за да прави партизанлъкъ съ тѣхъ. Г-нъ Стоянъ Костурковъ, чието управление направи толкова поразии на държавата, взема и всичкитѣ събрани данъци по специалния законъ и ги употреби на друго мѣсто. По този начинъ бѣха ограбени паритѣ на населението отъ този районъ, което ги е дало, за да се построи една определена желѣзопътна линия — линията Горна-Орѣховица — Елена. Тази линия, обаче, бѣше изоставена, въпрѣки, както ви казахъ, че трасето е готово, че сж направени всички голѣми мостове, насипи, изкопи и оставаше да се нареди горната частъ. Трасето е засадено съ сакъми. Отдалечъ се вижда, че има желѣзопътна линия. Повече отъ 30-35 милиона лева сж изхарчени, обаче отъ 1931 г. всичко това е изоставено да се руши; пороища, дъждове, снѣгове рушатъ ежегодно този националенъ трудъ, този капиталъ, който е вложенъ тамъ.

Азъ смѣтамъ, че това нѣщо не бива да продължава по-нататкъ. Сегашниятъ министъръ на благоустройството, който въ никой случай не сподѣля и не може да сподѣля възгледовѣтъ на тогавашния Народенъ блокъ — който извърши тази неморална постѣпка, като ограби паритѣ на населението, които то е плащало за тази линия и е извършило известни строежи по нея — ще нареди часъ по-скоро да се възвърнатъ паритѣ, които сж събрани отъ тамошното население, за да се доизкара тази линия. Населението отъ този районъ, г-да народни представители, не иска нови сръдства; то иска, туй, което е платило, да му се върне обратно, за да се доизкара линията Горна-Орѣховица — Елена.

Г-да народни представители! Всички вие познавате Еленския Балканъ. Ние току-що гласувахме закона за дървоснабдяването. Всички смѣтамъ, че този проблемъ е много сериозенъ въ днешния моментъ. Обаче тѣзи, които сж се интересували отъ него, знайтъ, че Еленскиятъ Балканъ е единъ отъ най-богатитѣ балкани на дървенъ строителенъ и горивенъ материалъ. Милioni кубически метра дърва гниятъ въ този Балканъ всѣка година. Когато страната се огъва отъ една страшна криза за дървоснабдяване, престѣпно е този цененъ материалъ да се остава да гние тамъ поради липса на превозни сръдства, защото е отдалеченъ отъ желѣзопътнитѣ гари на повече отъ 60-70 км.

Г-да народни представители! Отъ Еленския Балканъ и сега се изнасятъ дървени вѣглища. Тамъ има и камено-вѣглени мини. Държавата тамъ е запазила много периметри за каменни вѣглища. Линията Горна-Орѣховица — Елена е трасирана, тя е узаконена и минава презъ много голѣми и богати селища, съ по 3-4 хиляди души. Тази линия ще обслужва едно население отъ стотици хиляди души. Това население произвежда грозде, плодове, дървени вѣглища, дървенъ строителенъ материалъ. Всичко, обаче, сега се изнася съ коли, като съ това се прѣчи на стопанското развитие на този районъ.

Г-да народни представители! По начало азъ заявявамъ, че законопроектътъ, който ни се предлага, е необходимъ и азъ ще гласувамъ за него. Има и други важни обекти, които сжщо трѣбва да се разгледатъ и разрешатъ, обаче, като имаме предвидъ всичко това, което ви изложихъ, ние трѣбва да възвърнемъ вѣрата на населението къмъ справедливостта и къмъ морала въ тази държава, защото сега населението тамъ е обезвѣрено, като вижда, че неговитѣ сръдства и неговиятъ трудъ, дадени за постройката на една линия, която ще обслужва неговитѣ нужди, сж отишли на друго мѣсто. А тази желѣзопътна линия ще има да изиграе голѣма стопанска роля.

Като не намирамъ, че е нужно повече да се мотивирамъ, тъй като фактитѣ, които изнесохъ, сж очебийни, надѣвамъ се, че г-нъ министърътъ на благоустройството ще си вземе добра бележка и, познавайки добре положението, още тази година ще изпълни постановленията на бюджета на държавата, предложени отъ него и гласувани отъ Народното събрание, а именно: параграфътъ за доизкаране на желѣзопътнитѣ линии, където е вписана и тази линия. Азъ вѣрвамъ, че и тази линия ще се доизкара, за да докажемъ, че ние не сподѣляме порочното управление на Народния блокъ, когато можеше по единъ антимораленъ начинъ да се извеждатъ народни сръдства отъ едно мѣсто и да се даватъ на друго мѣсто за партизански цели. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Иванъ Петровъ.

Иванъ В. Петровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ искамъ да изтъкна на първо мѣсто, че самитѣ мотиви на законопроектъ ще ни убедятъ, че тия строежи на желѣзопътни линии, които сж вписани въ законопроектъ като предстоящи, сж продиктувани отъ самата нужда, че тѣ се налагатъ по много съображения, че тия строежи трѣбва да бѣдатъ езекутирани колкото се може по-скоро. Азъ нѣма да се спирамъ върху съображенията на правителството, по които то иска тѣзи строежи. Не само като прочете човѣкъ мотивитѣ, но всѣки, койгъ познава положението въ страната и знае къде трѣбва да се строятъ желѣзопътни линии, като се спре на тѣзи линии, които сж предвидени за строежъ, веднага ще си направи заключение, че действително тѣзи строежи сж наложителни, сж навременни.

Азъ искамъ да спра вниманието ви върху единъ отъ тѣзи строежи, какъвто е този по § 1, пунктъ 51: втора желѣзопътна линия София — Мездра. Искане се, г-да народни представители, да се построи втора линия, която да свързва София съ Мездра. Защо?

София — Мездра — това е Искърското дефиле. Това е мѣстото, където Искърътъ пресича Балкана; това е желѣзенъ пътъ, който е усѣянъ съ 20 и нѣколко тунела, съ десетки мостове, който е строенъ при най-труднитѣ условия, при които може да се строи. Въобщо това е най-скѣпниятъ строежъ въ България. Не е само това, но този желѣзенъ пътъ е изложенъ на най-голѣмитѣ опасности. Не искамъ да говоря за опасноститѣ на войната, за опасноститѣ отъ въздушни бомбардировки — до тамъ не стигамъ. Обаче презъ нѣколко седмици или презъ нѣколко месеци вие четете по вестницитѣ, че еди-къде-си е паднала скала по тази желѣзопътна линия. Такъвъ слу-

чай имаше преди година и половина, когато една скала падна и тръбваше няколко дни движението да бъде преустановено. Благодарение на това, че се направи една варианта, по която можаха влаковете бавно да се промъкват, можа да бъде възстановено и поддържано движението. Вие знаете също така, че по тази линия се срути един от най-големите тунели и с голяма мъка се направи пътя покрай този тунел.

Теренът въ Искърското дефиле на много места е подвижен и е до голяма степен скалист. Защо въ миналото сж построили тамъ линията, не е време сега да обсъждаме този въпрос: вече се намираме предъ единъ извършенъ строежъ, предъ една съществуваща линия. Не само управлението на железницитъ, но и всъки отъ насъ е констатирали при пътуването си, че тая линия е претоварена и не може да се справи съ трафика. Всичко, което иде къмъ София отъ Горна-Орховица, да не кажа отъ Варна насамъ, и всичко, което иде отъ Северозападна България, откъмъ Видинъ и отъ почти цяла Северна България, отъ Дунавската низина, се насочва къмъ София по тази линия. Тази линия, особено въ сектора Мездра — София, не може да обслужва вече трафика въ нормално време, а камоли да задоволява нуждитъ въ военно време и въ времена като днешнитъ. И заради това сега управлението на железницитъ иска тази линия, както и секторътъ отъ Червенъ-брѣгъ до Телишъ, да бъде направена двойна, за да може движението да става по-бързо. Това е много основателно; това, ще кажа азъ, се налага отъ нуждитъ.

Но азъ искамъ да повдигна и другъ единъ въпросъ. Понеже често пътувамъ по железницитъ и съмъ се натъквалъ на тая наша действителност, за която ви говоря, още преди да бъде обявена войната, говорихъ и на военния министъръ, и на бившия министъръ на железницитъ г-нъ Аврамовъ, обрѣнахъ внимание и на управата на железницитъ и поставихъ този въпросъ: кажете, г-да, какво ще стане съ движението по тая линия, въ какво положение ще изпадне столицата, Северна България и изобщо българската държава, ако въ даденъ моментъ тая линия бъде прекъсната било отъ наводнение, било отъ сгромолясане на скали, било по други причини, за които споменахъ преди малко?

И понеже тази линия е застрашена, понеже я дебнатъ такива угрози, като срутване на скали, наводнение и пр. — посочихъ имъ и угрозата въ време на война отъ бомбардировки, но най-вече се спрѣхъ на нормалнитъ угрози за трафика — азъ имъ лансирахъ една друга идея. Да се прокара втора линия презъ Искърското дефиле, значи, да се хвърлятъ стотици милиони, да се строи години и години и не зная дали този строежъ нѣма да попрѣчи на движението по сега съществуващата линия, защото ще бъде паралелна съ нея. Тогава азъ казахъ — вмѣсто да се строи втора линия, паралелна на сега съществуващата, да се построи едно отклонение само на 20 км. отъ Романъ — нова линия къмъ София, която да се склучи съ подбалканската линия, построена сега до Макоцево. Такава една линия ще върви по равненъ теренъ и ще коштува много по-малко разходи въ сравнение съ разходитъ, които биха се извършили за една паралелна линия, минаваща презъ Искърското дефиле. Тя ще бъде само 60 и нѣколко километра дълга, и ще може по този начинъ една частъ отъ трафика да върви презъ Искърското дефиле, а другата частъ отъ трафика — по тая варианта, която има това преимущество, че нѣма да бъде застрашена отъ прекъсване било въ мирно време, поради стихии, било въ военно време отъ бомбардировки.

И сега, когато вече е внесенъ този законопроектъ за разширение на железопътната мрежа, азъ си позволявамъ да ви кажа, че тая моя препорѣка бѣше сподѣлена и отъ тогавашния министъръ на железницитъ, и отъ директора на железницитъ г-нъ Колчевъ, и отъ г-нъ Згуревъ, и отъ г-на военния министъръ. Даже последниятъ ми каза: „Действително интересно е какъ досега този въпросъ не е разрешенъ така“, и ме прати при началникъ-щаба на армията. Ще ви кажа, че по сжщия този въпросъ постъжи е правилъ и г-нъ Калфовъ. Нѣма да влизамъ въ разбирателство дали единъ или другъ строежъ е по-навремененъ; считамъ, че тия строежи сж належачи. Не опозирамъ даже на предвидената двойна линия София—Мездра. Ще гласувамъ за законопроекта. Но сега, когато разискваме този въпросъ, мисля, че ще бъде полезно, управлението, респективно г-нъ министърътъ на благоустройството, който заведва Дирекцията на строежитъ, да помисли по въпроса за една линия, която ще почне отъ Романъ и ще се движи къмъ София. Не се движа отъ локаленъ патриотизъмъ и не казвамъ тази линия да

мине презъ тая или оная околия. Тази линия ще бъде умѣстна и отъ стратегическа гледна точка, тази линия ще бъде къса и ще се свърже съ цялото Софийско поле. Ако почне да се строи тази линия, тя ще бъде свършена въ 2—3—4 пѣти по-късъ периодъ, отколкото линията, която би се построила по долината на р. Искъръ. Азъ имахъ честта да говоря на тая тема предъ г-на министра на благоустройството. Трѣбва да призная, че той видѣ, че тази линия е действително единъ интересенъ обектъ и че заслужава човѣкъ да спре вниманието си на нея; и, доколкото зная, той е сезиралъ вече службитъ съ този въпросъ, да видятъ какво може да се направи.

Ето защо, г-да народни представители, азъ настоявамъ, въ законопроекта да се впише на първо мѣсто строежътъ на тази варианта. При проучването ще се види къде може да мине тя презъ Балкана. Ако се окаже, че тя е по-икономична и по-бързо ще се построи отъ тази, която се предвижда като, паралелна на сегашната линия презъ Искърското дефиле и която ще бъде много по-къпа, да се започне постройката на първата линия преди паралелната.

Азъ соча постройката на тази линия не само по стратегически и други съображения, които ви изтъкнахъ, но и по съображения, че тя ще има стопанско значение. Тя не само ще улесни трафика, понеже ще го раздѣли на две, но ще има самостоятелно стопанско значение. Тя ще минава презъ най-големитъ букови обекти въ България. Това сж известнитъ вамъ букови обекти на Етрополския балканъ: басейна на Стара рѣка подъ върха „Светци пласть“, черновитскитъ и рибарицкитъ гори. Е добре, какво става въ тия райони? Въ Тетевенския балканъ, въ Рибарицко и Черновитско се явиха две шперплатови фабрики, които гьлтатъ най-хубавитъ дървета отъ горитъ. Отъ тѣзи дървета оставатъ отпадъци — клони и други, които могатъ да служатъ като горивенъ материалъ, но които оставатъ да изгниватъ, които нѣматъ никаква стойност. Този материалъ се използва за гориво само въ колибитъ и въ близкитъ селища. Една железница, която би минала презъ тия мѣста, ще дренира всичкитъ тѣзи отпадъци, които служатъ за гориво. Не говоря за дървения строителенъ материалъ, който ще бъде използванъ и ще има евтинъ подвозъ.

Не искамъ да бъда пророкъ, но мисля, че при една такава линия не само столицата, но и голяма частъ отъ България ще бъде наводнена съ дърва за горене отъ този край. Ще такъвъ случай горитъ по Искърското дефиле, които бѣха, както казва народътъ, опоскани, изсѣчени и затова сега виждаме тамъ да стърчатъ голи върхове и пороища, ще си отдъхнатъ, така да се каже. Та, ако се построи тази линия, при една рационална сѣчь ще могатъ да бъдатъ използвани просторнитъ горски обекти въ този край и ще се даде евтинъ дървенъ материалъ на столицата.

Азъ искамъ да ви изтъкна и друга една страна на въпроса — че строежътъ на тази линия ще бъде извънредно евтинъ. Тя ще се движи по долината на Малки Искъръ или въ друга посока, но където и да се насочи, нѣма да има абсолютно никакъвъ тунелъ. Може би ще се наложи единъ тунелъ, а може и той да се избѣгне. Да не влизамъ сега въ подробности на този въпросъ. Може би ще се движи въ една пазва презъ Балкана въ Орханйско или Етрополско. Въ всѣки случай тази линия ще обслужва цялия басейнъ на р. Малки Искъръ и на Витъ и на тѣхнитъ притоци отъ съседнитъ райони.

Искамъ да ви напомня и друго нѣщо. Още презъ 1920 или 1921 г. въ долината на Малки Искъръ бѣ дадена концесия на единъ руски, ще кажа, авантюристъ Рупцовъ. Той склучи договоръ съ Етрополската община да експлоатира горитъ и доби концесионно право да построи една железница. Мога да ви кажа, че населението тогава побърза да увѣри този човѣкъ, че ще му даде безплатно труда си, за да се реализира постройката на тази железница. Това е балканджийско население, което, като даде дума, устоява на задължението си.

Искамъ да ви кажа, че въ миналото е имало и другъ проектъ за железница тамъ. Азъ само подчертавамъ сега тукъ нейното стопанско значение. Тази железница щѣше да бъде рентабилна съ огледъ експлоатацията на горитъ. Казвамъ ви това, за да имате представа за стопанското значение на тази железница. Шомъ тогава можеше да се построи железница до Етрополе за експлоатация на горитъ, можете да си представите какво ще бъде значението на една варианта, която би се построила тамъ сега.

Ето защо предлагамъ да се впише въ законопроекта постройката и на тази железопътна линия, Романъ—София, безъ да определямъ да мине презъ тукъ или

презъ тамъ. Нека по-нататъкъ самата служба да опредѣли точно къде ще бѣде най-целесъобразно да бѣде поставено нейното трасе.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Георги Кендеровъ.

Георги Кендеровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Вземамъ думата по внесеня законопроектъ, за да направя нѣкои кратки бележки по него.

Прави ми впечатление, че законопроектътъ, който засѣга една компетенция на Министерството на желѣзниците, се внася отъ г-на министра на благоустройството.

Арх. Петъръ Дограмаджиевъ: Тамъ е Дирекцията на строежитъ.

Георги Кендеровъ: Да се разберемъ. Когато се касае за разширение на желѣзопътната мрежа въ страната, министърътъ на желѣзниците е, който ще каже отъ какви желѣзници има нужда, а Министерството на благоустройството ще строи тѣзи желѣзници. Така че възражението на колегата Дограмаджиевъ е съвсемъ неумѣстно. Ако искаме да процедираме правилно, този законопроектъ трѣбваше да бѣде внесенъ отъ г-на министра на желѣзниците, при чието министерство има служба за стопански проучвания, той да ни каже кои линии трѣбва да бѣдат направени, а министърътъ на благоустройството съ Дирекцията на строежитъ ще извърши строежа на тѣзи линии. Обръщамъ внимание на тази нередовност, защото се създава впечатление, като че ли Министерството на благоустройството е обхванало главнитъ служби на Министерството на желѣзниците и последното като че ли става едно съвсемъ излишно въ държавата министерство.

Не бихъ направилъ тази бележка, ако въ паметта ми не изникватъ маса желѣзопътни грѣшки, които сѣ вършени въ миналото. Една отъ тѣхъ е желѣзопътната изолация на Пазарджикъ. Г-да народни представители! Презъ 1908 г. съществуваше законъ, по силата на който презъ Пазарджикъ трѣбваше да мине линия Пещера—Пазарджикъ и Панагюрище—Пазарджикъ, защото тия разстояния сѣ най-къси, пъкъ и тѣзи две селища, Пещера и Панагюрище, стопански сѣ свързани съ Пазарджикъ. Но предъ какво осъмнахме? За да отиде сега единъ панагюрецъ въ София, ще трѣбва да пътува 70-80 км. до Пловдивъ, следъ туй до Пазарджикъ и отъ тамъ до София. Поставяме, значи, въ стопанско затруднение цѣлата Панагюрска околия. Същото е и съ Пещерската околия. За да отиде единъ човѣкъ отъ Пещера въ София, ще трѣбва да мине първо презъ Кричимъ, следъ това до Пазарджикъ и отъ тамъ до София. Така че, ако отъ компетентнитъ мѣста се поставятъ правилно въпроситъ, тѣзи грѣшки, които сѣ били допустнати въ миналото, нѣма да бѣдатъ допустнати въ бъдеще. И сега азъ не зная кои сѣ съображенията за удвоаването, което се иска, на нѣкои линии, защото въ мотивитъ къмъ законопроекта нѣма подробни указания. Щомъ се иска да се удвоятъ нѣкои линии, трѣбваше да се кажатъ мотивитъ за това. Смѣтамъ, че въ комисията тѣ ще бѣдатъ дадени.

Недоумявамъ каква голѣма стопанска нужда налага да се построи линия Пиротъ—Трънъ!

Никола Василевъ: Не Ви е ясенъ въпросътъ.

Георги Кендеровъ: Бихъ желалъ да ми се изясни. Азъ съжалявамъ, че засѣгамъ може би единъ интересъ на Вашата колегия, г-нъ Василевъ. Като ми се обясни, може да се съглася и да гласувамъ. Но ако се прави това, защото въ Трънъ има наченки отъ минерални богатства, азъ мога да ви кажа, че между Пазарджикъ и Панагюрище сѣ открити сега медни мини, отгдето се извозватъ стотици камииони съ руда.

Никола Василевъ: Не се касае въпросътъ само до минералнитъ богатства. Въ комисията ще си кажемъ думата.

Георги Кендеровъ: Тъкмо това искамъ да кажа, това е мое искане: въ комисията да се дадатъ нуждитъ пояснения, защото въ мотивитъ къмъ законопроекта не сѣ дадени и може би и не могатъ да се дадатъ.

Никола Василевъ: Въ комисията ще ги кажемъ. Недейте критикува тукъ.

Георги Кендеровъ: Само Вие имате право да критикувате, пъкъ другитъ нѣматъ това право! Колкото Вие

иматъ това право, толкова го имамъ и азъ. Вие като че ли искате да бѣдете менторъ на тази работа! Прочее, Вие, г-нъ Василевъ, знаете всичко!

Никола Василевъ: Азъ не съмъ менторъ, но Вие ставате менторъ отъ трибуната, като приказвате за работи, които не познавате!

Георги Кендеровъ: Трѣбва да пазите приличенъ езикъ, ако искате да бѣдете слушанъ и Вие.

Друга втора линия, която се предвижда по законопроекта, е линията Новоселци—Бѣлово. Една двойна линия между София и Пловдивъ е стопански нуждна и затова предвидената въ законопроекта втора линия Новоселци—Бѣлово трѣбва да се направи. Нека се направи двойна линия отъ София до Пловдивъ. Като става дума сега за тази линия, азъ искамъ да припомня, че преди години, когато се обсъждаше въпросътъ за двойна линия София—Пловдивъ — тогава, ако не ме лъже паметта, главенъ директоръ на желѣзницитъ бѣше инж. Данчевъ — имаше се предвидъ да се използва частъ отъ подбалканската линия и по течението на Тополница да се насочи линията къмъ Пазарджикъ—Пловдивъ. Изглежда, че този проектъ е изоставенъ, безъ да се казва защо, и се предпочита новото трасе Новоселци—Бѣлово.

Поставямъ тѣзи въпроси, за да се изяснятъ тѣ въ комисията и да се даде правилна насока на бъдещото развитие на желѣзницитъ, на тѣхното разширение, да става то така, че да отговаря на стопанскитъ условия и нужди на населението, което желѣзницитъ ще обслужватъ, за да не оставатъ мощни стопански области безъ желѣзопътни линии, а да правимъ такива тамъ, където въобще нѣма какво да се вози.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петъръ Михалевъ.

Петъръ Михалевъ: (Отъ трибуната. Чете) Г-да народни представители! По поводъ настоящия законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопътната мрежа и на пристанищата, съ който сме сезирани днесъ, имамъ отново възможността да посоча предъ васъ на една допустната грѣшка съ узаконяване на желѣзопътната линия Горна-Джумая—Царево село—Кочани въ заседанието на 13 юлий 1941 г., втората извънредна сесия. Тогава изложихъ отъ това мѣсто обективнитъ причини, които отричаха тази желѣзопътна връзка между новоосвободенитъ земи и старитъ предѣли, като посочихъ същевременно преимуществата за създаване на връзката по трасето, което още презъ 1918 г. бѣ проучено и установено съ законъ: презъ Царево село—Черната скала—Кадинъ мостъ—Кюстендилъ. Днесъ се ползувамъ отъ случая да кажа нѣколко думи по сѣщия въпросъ и да спра вашето внимание на допустната грѣшка, която трѣбва да бѣде поправена навреме.

Този проблемъ е занимавалъ мнозина техници-инженери. Тѣхнитъ проучвания сочатъ, че желѣзопътната връзка трѣбва да бѣде презъ Кочани—Царево село—Кадинъ мостъ—Дупница, за да бѣде технически издръжана, стопански полезна и икономически рентабилна. Азъ се позовавамъ на изказаното отъ инж. Праховъ мнение, който лично е проучвалъ мѣстата и е съставилъ планове за тази желѣзопътна линия презъ 1918 г. Трѣбва да отбележа, че всички последващи проучвания съпадатъ съ проучванията на Праховъ. Ето какво казва той: „Въ строително и експлоатационно отношение трасето Кадинъ мостъ—Черната скала—Царево село е за предпочитане, и то по следнитъ причини:

1. Съ него се постига най-изгодно, лесно и рационално връзката на желѣзницитъ на стара България съ Македония и държи най-правото направление между Кадинъ мостъ и Царево село.

2. То минава главния вододѣлъ съ сравнително не много дълъгъ тунелъ на най-низка кота.

3. Теренътъ по това трасе е най-подходящъ за прокарване на нормална линия, тъй като въ северната си частъ то върви низко и по не особено стрѣмнитъ долини на Елешница и Рѣчица.

4. Навсѣкъде по линията и при всѣка станция има вода въ изобилие.

5. Карнери има навсѣкъде за изкуственитъ съоръжения и обличане на тунелитъ.

6. То минава презъ най-гъсто населенитъ мѣста на този край, почти въ цѣлата си частъ презъ овощни градини, ливади и други култури.

7. Разположението на ст. Царево-село е най-добро, тъй като се намира най-близо до града и на дясния бряг на р. Брѣгалница, много подходящ за тази цел.

8. Във съседство на това трасе се намира новопостроеното държавно шосе, което следва дясния бряг на р. Елешница и Рѣчица.

9. По отношение качванията и слизанията това трасе има най-неподължителни максимални уклони, които могат да се сведат на 15%.

10. На това трасе наистина володѣлният тунелъ е най-дълъгъ, обаче той е за предпочитане, поради другитѣ му ценни преимущества.

Макаръ че по важни държавни съображения е желано връзката между стара България и р. Брѣгалница, респективно Царево село — Кочани да стане при Горна-Джумая, обаче голѣмитѣ трудности при постройката и други технически причини, изброени по-горе, наложиха, и Щабът на действащата армия възприе, щото тази връзка да стане отъ Кюстендил по течението на р. Елешница и р. Рѣчица, по което направление и подробно проучване на линията се извърши отъ управлението на желѣзопѣтнитѣ съобщения още презъ 1917/1918 г. и се съставиха надежнитѣ ситуационни планове.

Понеже и сега се желае отъ правителството връзката да стане при Горна-Джумая, ние вѣрваме, че, безъ да се правятъ нови подробни проучвания на самото мѣсто, което ще отъеме доста време, има достатъчно данни, па това може да се види и отъ провеждане трасето по картата 1:40 000 или 1:50 000, които да го убедятъ, че по-изгодно, по-рационално и, главно, по-бързо може да бѣде реализирана връзката отъ Кюстендил, респективно Кадинъ-мостъ, като се премине вододѣлътъ подъ Черната скала.

Това сж техническитѣ строително-експлоатационни преимущества на това трасе.

Но и стопански тази линия е за предпочитане, защото връзката, създадена съ Дупница, ще може да се обслужва направо отъ мината „Бобовъ-долъ“ съ вжглища, съ каквито ще трѣбва да се снабдява и Македония, за да могатъ минитѣ „Перникъ“ да обслужватъ другитѣ части на страната. Тази линия ще минава презъ мѣста съ подземни богатства, съ хубави и неизползувани гори. Тази линия ще обслужва къмъ 30 села овощарски и тютюно-производителни и ще бѣде по-рентабилна при експлоатацията ѝ. Превозътъ на населението, както и на тѣхното производство, сж достатъчни да осигурятъ единъ редовенъ трафикъ.

Добре защитена отъ самата природа, минавайки презъ едно залесено дефиле въ склоновѣта на Осоговската планина, тази линия ще бѣде най-добре поставена да служи на народната отбрана, поради което презъ 1918 г. построяването ѝ е било поискано отъ Щаба на армията. Военитѣ събития отъ пролѣтътъ миналата година, когато германскитѣ войски навлѣзоха презъ това дефиле въ Македония, ни показватъ, че тѣзи мѣста по дефиелето на рѣка Елешница нѣма да изгубятъ своето голѣмо стратегическо значение. Подчертанитѣ отъ германскитѣ бойни операции магистрала трѣбва въ скоро време и преди всичко да представляватъ удобни желѣзопѣтни и шосейни линии. Въ това отношение признато е отъ компетентни военни лица, че желѣзопѣтната връзка съ Горна-Джумая и Царево-село представлява една второстепенна посока и ще служи само като връзка между главнитѣ радиални оперативни посоки отъ София за Бѣло-море и Адриатическо море.

Г-да народни представители! Строежътъ на новитѣ желѣзопѣтни линии е единъ важенъ и отъ голѣмо значение въпросъ, не само защото поглъща грамадни срѣдства, но и поради това, че тѣ трѣбва да отговарятъ на най-благоприятнитѣ технически и стопански възможности, за което сж нуждни всестранни и по-продължителни проучвания. А тѣзи проучвания ни показватъ по единъ несъмненъ начинъ, че съ линията Царево-село — Горна-Джумая е допустната грѣшка, защото въ по-голѣмата си частъ линията ще минава презъ трудно преодолимъ планински масивъ, незалесенъ, зимно време силно заснѣжаванъ, безводенъ и нездравъ теренъ, много рѣдко заселенъ. Тя трѣбва да прави голѣми завой съ голѣми стръмнини и тунели, мѣчна е за поддържане, нерентабилна е при използване и е скѣпа за строежъ. Тя ще бѣде едно скѣпо за държавата предприятие, съ което нѣма да бѣде правилно и сполучливо разрешенъ въпросътъ за най-удобна връзка съ Централна Македония, още повече, че това не е желаната отъ населението линия.

Известниятъ Пиянечки край обхваща селата въ Царево-селско и частъ отъ Кюстендилско, и тѣ иматъ своя установенъ пѣтъ презъ Черната скала и Кадинъ мостъ.

Г-да народни представители! Отъ мотивитѣ на законопроекта се вижда, че удвояване на показанитѣ желѣзопѣтни линии е необходимо поради засиления твърде много трафикъ по тѣхъ, съ тенденция да се увеличи още. Азъ съмъ увѣренъ, че въ скорошно бѣдеше ще ни се наложи удвояването и на други желѣзопѣтни линии по сѣшитѣ причини и една отъ първитѣ между тѣхъ ще бѣде главната линия за Бѣломорието отъ Горна-Джумая насамъ, ако желѣзопѣтната връзка съ Централна Македония остане презъ Царево-село — Горна-Джумая. Нека този въпросъ бѣде разрешенъ още отсега по единъ положителенъ и напълно задоволителенъ начинъ, като отсега бѣде създадена връзката съ Централна Македония презъ Дупница — Кадинъ мостъ — Царево-село, като по този начинъ ще бѣде облекченъ за въ бѣдеше трафикътъ презъ Горна-Джумая. По такъвъ начинъ ще бѣдатъ спестени маса срѣдства, ще бѣдатъ задоволени повече нужди и интереси и ще бѣдатъ създадени по-голѣми възможности за икономии и рентабилно използване на линията. Нека бѣдемъ предвидливи още отсега, защото желѣзопѣтни линии се строятъ веднажъ, поглъщатъ грамадни срѣдства и грѣшкитѣ въ строежа имъ оставатъ да тежатъ и на поколѣнията.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Деянъ Деяновъ.

Деянъ Деяновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Позволете и на мене само за нѣколко минути — вие знаете, че азъ никога не злоупотѣблямъ съ вашето търпение — да ви кажа нѣколко думи за онова, което е направено досега за желѣзопѣтнитѣ линии въ нашия край, за онова, което може да се направи и което трѣбва да се направи.

Г-да народни представители! Не сж само икономическитѣ условия, които трѣбва да каратъ държавата да се замисля за постройката на една желѣзопѣтна линия. Къмъ нашия край не липсватъ тия икономически условия. Вие знаете, че къмъ Панагюрище има маса мини, които снабдяватъ сега Елисейна съ руди. Завчера стана дума по тоя въпросъ. Рудитѣ, които се изпращатъ за Елисейна, трѣбва да изминатъ толкова голѣмъ пѣтъ, че не знамъ изобщо какъ отъ минитѣ къмъ Панагюрище се обслужва Елисейна. Въ Панагюрско има и вѣковни гори, които сж останали неизползувани по простата причина, че нѣма никаква възможностъ дървенитѣ материали да се изнасятъ до естественитѣ имъ пазари. Въ Панагюрище и околнята има и единъ новъ поминъкъ — овощарството, което сжщо така не може да добие естественото си развитие пакъ по простата причина, че нѣма желѣзенъ пѣтъ, който да направи достъпни овощията до естественитѣ имъ пазари. Тамъ има и развито скотовѣдство, добиватъ се млѣчни произведения, които сжщо не могатъ да намѣрятъ своитѣ естествени пазари.

Всичко това ми дава основание да помоля васъ, да помоля и почитаемото правителство въ лицето на г-нъ инж. Василевъ, да направите всичко възможно за продължаване линията Пловдив — Панагюрище, за свързването ѝ съ подбалканската линия, съ София. Зная, че ставатъ проучвания, но искамъ да ги потикнемъ. Такъвъ проектъ съществува. Азъ съмъ убеденъ, че се правятъ проучвания за намиране най-лесния начинъ за продължаването на тая линия. Азъ настоятелно моля да стане това, защото тамъ има всички условия за такава една линия.

Искамъ да подчертая съ още нѣколко думи значението на нашия край отъ чисто национално гледище, а, ако щете, и отъ чисто държавно гледище.

Г-да народни представители! На васъ е добре известно — най-малко на васъ трѣбва да говоря — какво е значението на Панагюрище отъ историческо гледище. Говори ли се за възраждане, за възрожденци, не можемъ да не си спомнимъ за Панагюрище. Говори ли се за освободителни борби, не можемъ сжщо така да не си спомнимъ за Панагюрище. Въ Панагюрско има свети мѣста, за които много често трѣбва да си спомнаме. Днесъ има повикъ: връщане къмъ идентъ на възрожденцитѣ, къмъ възраждането, къмъ споменитѣ отъ освободителнитѣ борби, защото значението на тия борби отъ национално гледище е много добре известно. Но това не бива да остане само единъ повикъ. Азъ трѣбва да подчертая предъ васъ, че наистина трѣбва винаги да си спомнаме за тия свети мѣста. Оборище — легенда и символъ, както казва поетътъ — трѣбва да бѣде посетено отъ всѣки българинъ.

Азъ не разбирамъ какъ може да има учаща се младежъ, която да не е посетила Оборище. Посещение на Оборище — това значи да се изкара единъ курсъ по национално възпитание. Всичко, което се прави днесъ отъ държавата за повдигане националния духъ, за повдигане духа на българската младежъ, ще остане назадъ, ако не се обърнемъ къмъ миналото, къмъ освободителнитѣ борби, къмъ възраждането. Не защото искамъ предъ васъ да проявявамъ нѣкакъвъ локаленъ патриотизъмъ, но понеже имамъ предвидъ исторически факти, ще кажа, че на първо мѣсто въ историческитѣ ни национални борби стои Панагюрище, Сръдногорие. Тамъ е Оборище!

Г-да народни представители! Трѣбва да подчертая, че 65 години отъ освобождението на България, отъ Панагюрище до Оборище нѣмаше пътъ. Оборище се посещава наистина отъ цѣлото Сръдногорие. Тамъ често отиватъ гости, но отиването до тамъ бѣше трудно, понеже пътятъ бѣше каленъ. Трѣбваше да се газя калъ до колѣне, за да се стигне до светото Оборище. Хвала и честъ на г-нъ инж. Василевъ, че той направи единъ великолепенъ пътъ до Оборище. Тукъ му е мѣстото да му благодарятъ отъ името на цѣлия Сръдногорски край и отъ името на родолюбиво Панагюрище. На 3 май, когато ще празнуваме пакъ Априлското въстание, азъ ви моля, както ви молихъ и миналата година: елате и вижте какво е направено тамъ и да се приобщимъ къмъ духоветѣ на ония, които повдигнаха народния духъ. Тамъ ще чуете легендата на Бенковски.

Моля ви, прочее, за да не злоупотрѣбявамъ съ вашето търпение, да ми помогнете да направимъ достѣпно Оборище за цѣлия български народъ. Обръщамъ се и къмъ г-на министра на благоустройството да направи всичко възможно за завършване на проучванията, за да може да се свърже този исторически край съ София. Тогава наистина бихме могли да кажемъ, че духътъ на легендарния Бенковски ще се успокои. Отъ Оборище изгрѣ зората на освобождението. Азъ не смѣтамъ, че искамъ много отъ васъ, като ви моля да ми съдействувате да направимъ тоя край по-достѣпенъ, да бѣде посещавано Оборище отъ цѣла България. Това ще бѣде голѣмата ни благодарностъ и къмъ възрожденци, и къмъ ония бунтари, които повдигнаха Сръдногорие, за да се радваме днесъ на свобода, за да се радваме на обединена България. (Рѣкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ инж.-арх. Иванъ Гърковъ.

Инж.-арх. Иванъ Гърковъ: (Отъ трибуната) Уважаеми г-да народни представители! Вземамъ думата последенъ, защото не мислѣхъ да говоря. Като виждамъ, че тукъ всѣки иска да направи нѣщо за своя край — единъ изтъква, че въ неговия край се родили голѣми поборници, другъ говори, че въ неговия край имало голѣмо скотовъдство и пр. — азъ се смѣтамъ длъженъ да ви напомяна за нашия край.

Вѣрно е, че въ нашия край може би нѣма такива голѣми поборници, бунтовници, каквито сѣ родили въ Сръдногорие, но нуждитѣ тамъ налагатъ да се построятъ желѣзопѣтни линии. Думата ми е за Орѣховска и Бѣлослатинска околии.

Г-да! И другъ пътъ отъ тая трибуна съмъ казвалъ: желѣзопѣтната мрежа, това сѣ кръвоноснитѣ сѣдове на нашия стопански животъ. Ние строимъ желѣзопѣтни линии тамъ, където действително има нужда. Азъ посочвамъ примѣра: Орѣховска околия е дала днесъ най-много храни въ цѣла България. Орѣховска и Ломска околии — тѣ взематъ първата премия. Шомъ като тая околия дава най-много храни, шомъ като тя е житницата на България, естествено, че тя се нуждае отъ една широка линия. Касае се за разширението на тѣснолинейката Червенъ-брѣгъ — Орѣхово. Днесъ имаме въ Орѣховска околия неизвозени храни. Може би въ нѣкои краища

днесъ се чувствува гладъ, но въ нашитѣ магазини, въ нашитѣ складове имаме храни. Въпросътъ за разширяване на тѣснолинейката Червенъ-брѣгъ — Орѣхово е повдиганъ много пѣти. Не искамъ да хвърлямъ упрѣкъ, но ако тукъ се говори за поборничество, ще кажа, че и ние сме бунтари, и ние имаме борци. Ами първото въстание въ България, следъ като паднахме подъ турско робство, се надигна въ Никополско и Орѣховско, презъ времето, когато идваха въ България съ войскитѣ си унгарскитѣ кралъ Жизмондъ и князъ Мирчо, влашкиятъ кралъ. Ние сме може би първитѣ бунтари, но въпрѣки това турцитѣ сѣ ни поробили, защото разбиха унгарскитѣ и влашкиитѣ войски. Тукъ се установи Отоманската империя, и ние бѣхме поробени. Но ние говоримъ днесъ съ цифри. Ако въ Сръдногорие имаме поборници, не може само поради това да се иска линия тамъ. Тамъ ще направимъ мавзолей, тамъ ще направимъ паметници, тамъ ще направимъ хубави пѣтища и ще прокараме автомобилни рейсове, за да отиваме на поклонение. Ние строимъ, г-да народни представители, желѣзопѣтни линии тамъ, където тѣ сѣ стопански необходими.

Азъ бихъ могълъ да ви посоча и единъ другъ край, който също така се нуждае отъ линия. Това е крайтъ Локрай Искѣра, презъ който може да мине най-прѣката линия за Централна Европа. Този въпросъ е билъ повдиганъ нѣколко пѣти тукъ въ Камарата презъ времето на Цанковъ, когато тѣй бѣше министъръ-председателъ. Това е линията Червенъ-брѣгъ — долината на Искѣра — Борилъ. Ами че този край ще бѣде единъ денъ Нилската долина на България, бихъ казалъ азъ. Но азъ казвамъ: ако тамъ не може да се направи една широколинейна линия — нека да бѣде тамъ тѣсна линия — то линията Орѣхово — Кнежа — Червенъ-брѣгъ трѣбва да бѣде широколинейна. Цифритѣ говорятъ въ полза на това. Ние сме дали 32 милиона килограма царевица; Ломската околия е дала 30 и нѣколко милиона килограма царевица. Това сѣ тѣ най-богатитѣ околии: Ломска, Никополска, Орѣховска, Бѣлослатинска и Пѣвненска. Тамъ трѣбва да се обърнатъ погледитѣ ни, тамъ ще трѣбва да се построи линия.

И азъ завършвамъ съ молба къмъ г-да министритѣ: линията Червенъ-брѣгъ — Орѣхово да стане широколинейна. (Рѣкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и на пристанищата, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ ще се изпрати въ комисията.

Г-да народни представители! Дневниятъ редъ е изчерпанъ. Ще вдигнемъ заседанието.

За следното заседание, което ще бѣде утре, 19 мартъ, 15 ч., председателството, въ съгласие съ правителството, предлага следния дневенъ редъ:

1. Одобрение на предложението за одобрение 21. постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 19 септември 1941 г., протоколъ № 156, относно пѣтна настилка.

2. Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разрешаване на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ да поеме задължение за нуждитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1942 г. въ размѣръ на 2.700.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години.

Които г-да народни представители приематъ предложението дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 25 м.)

Подпредседателъ: НИКОЛА ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { АТАНАСЪ ЦВѢТКОВЪ
 { ГЕОРГИ МИХАЙЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: ДОБЧО ДУКОВЪ